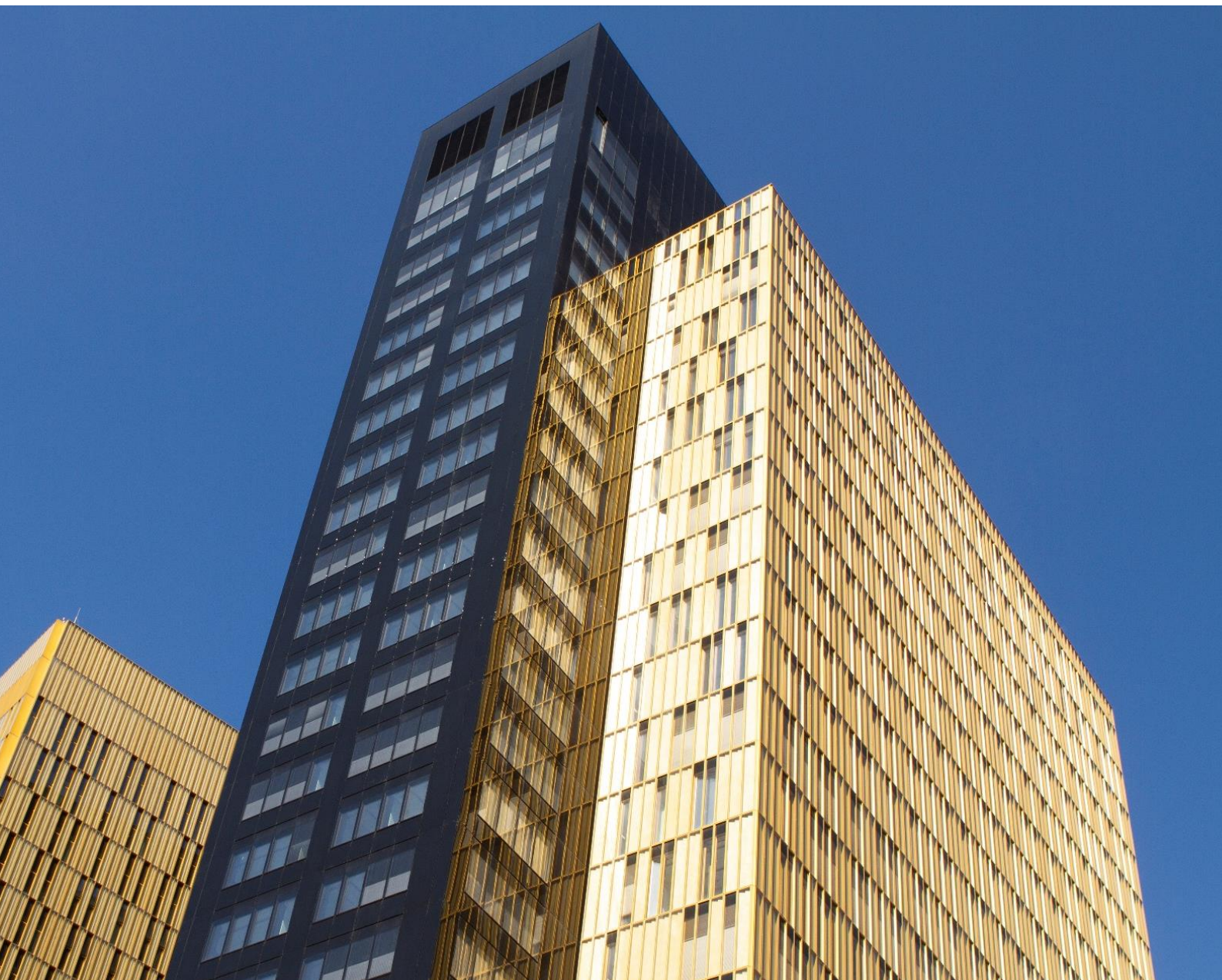

Tematisks pārskats

Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība un paātrinātā tiesvedība

Priekšvārds

Lai nodrošinātu lietu ātrāku izskatīšanu, kad tas ir nepieciešams, Eiropas Savienības Tiesas statūtu ¹ 23.a pants noteic:

“Reglamentā var paredzēt paātrinātu procedūru un – attiecībā uz lūgumiem sniegt prejudiciālus nolēmumus attiecībā uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu – steidzamības procedūru.

Tādās procedūrās procesuālo rakstu vai rakstisku apsvērumu iesniegšanai var paredzēt īsāku termiņu nekā 23. pantā noteiktais un, atkāpjoties no 20. panta ceturtās daļas, atteikties no ģenerālvokāta secinājumiem.

Turklāt steidzamības procedūrā var paredzēt ierobežot to, kuri no 23. pantā minētajiem lietas dalībniekiem un citām ieinteresētajām personām var iesniegt procesuālus rakstus vai rakstiskus apsvērumus, un īpaši steidzamos gadījumos var atteikties no tiesvedības rakstiskās daļas.”

Paātrinātā tiesvedība pastāv kopš 2000. gada, un pašlaik tā ir reglamentēta, pirmkārt, Tiesas Reglamenta ² 105. un nākamajos pantos – attiecībā uz lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu un, otrkārt, minētā reglamenta 133. un nākamajos pantos – attiecībā uz tiešajām prasībām ³. Proti, paātrinātā tiesvedība var tikt piemērota neatkarīgi no tiesvedības veida, ja, ņemot vērā lietas apstākļus, tā jāizskata īsā termiņā ⁴.

Gadījumā, ja tiek iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, pieteikumu piemērot paātrināto tiesvedību iesniedz iesniedzējtiesa un, ja prasība tiek celta tieši, – prasītājs vai atbildētājs. Tiesas priekšsēdētājs lēmumu pieņem, uzklausi tiesnesi referentu, ģenerālvokātu un, attiecīgā gadījumā, tiesvedības pretējo pusi. Izņēmuma kārtā Tiesas priekšsēdētājs var nolemt piemērot paātrināto tiesvedību arī pēc savas ierosmes. Tiesas priekšsēdētājs par pieteikuma par lietas izskatīšanu paātrinātā tiesvedībā pieņemšanu vai noraidīšanu lemj, izdodot rīkojumu. Tomēr laikposmā no 2019. gada janvāra līdz 2023. gada jūnijam, ja lēmums nebija pieņemts rīkojuma formā, lēmuma par pieņemšanu vai noraidīšanu pamatojums tika izklāstīts lēmumā par tiesvedības izbeigšanu.

¹ Lūgumiem pievienotā [Protokola \(Nr. 3\) par Eiropas Savienības Tiesas statūtiem konsolidētā redakcija](#) ar grozījumiem.

² Tiesas 2012. gada 25. septembra Reglaments (OV 2012, L 265, 1. lpp.), redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti 2013. gada 18. jūnijā (OV 2013, L 173, 65. lpp.), 2016. gada 19. jūlijā (OV 2016, L 217, 69. lpp.), 2019. gada 9. aprīlī (OV 2019, L 111, 73. lpp.), 2019. gada 26. novembrī (OV 2019, L 316, 103. lpp.) un 2024. gada 2. jūlijā (OV L, 2024/2094).

³ Šajā ziņā jānorāda, ka Vispārējās tiesas 2015. gada 4. marta Reglamenta (OV 2015, L 105, 1. lpp.) 151. pantā arī ir paredzēta iespēja izskatīt lietu paātrinātā tiesvedībā, “ņemot vērā īpašo steidzamību un lietas apstākļus”.

⁴ Vārdi “ārkārtīgi steidzami”, uz kuriem bija atsauce agrākajā Reglamenta redakcijā, jaunajā Tiesas Reglamenta redakcijā ir aizstāti ar vārdiem “īsā termiņā”.

Savukārt steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība ir nesenāka, jo tā tika izveidota 2008. gadā, reaģējot uz Savienības un Tiesas kompetenču paplašināšanu brīvības, drošības un tiesiskuma telpas jomā. Proti, ņemot vērā šīs jomas īpaši sensitīvo raksturu, šķita nepieciešams ieviest īpašu atkāpes procedūru, lai vajadzības gadījumā aizsargātu iesaistītās intereses. Tādējādi – atšķirībā no paātrinātās tiesvedības, kuru var īstenot visās Savienības tiesību jomās un visu veidu tiesvedībās, – steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība, ko reglamentē Tiesas Reglamenta 107. un nākamie panti, attiecas tikai uz tiem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu, kuros tiek uzdoti jautājumi attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) trešās daļas V sadaļā minētajām jomām, kas attiecas uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu.

Lēmumu apmierināt vai neapmierināt iesniedzējtiesas pieteikumu par lietas izskatīšanu steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā pieņem palāta, ko šim nolūkam norīko Tiesa, un šajā lēmumā pamatojums netiek norādīts. Tomēr, ja pieteikums par lietas izskatīšanu steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā tiek pieņemts, Tiesa, lemjot pēc būtības, bieži vien apkopo iesniedzējtiesas argumentus, ar kuriem pamatota šīs tiesvedības piemērošana. Turklāt, ja iesniedzējtiesa nav iesniegusi pieteikumu par lietas izskatīšanu steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā, bet šī tiesvedība pirmšķietami ir nepieciešama, Tiesas priekšsēdētājs var vērsties kompetentajā palātā, lūdzot to izvērtēt nepieciešamību piemērot šo steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, kuru tādējādi var piemērot pēc savas ierosmes.

Vēl jānorāda, ka tiesību aktos, kas reglamentē paātrināto tiesvedību un steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, nav sīki aprakstīti apstākļi, kādos šīs tiesvedības ir piemērojamas. Šajā ziņā vienīgi LESD 267. panta ceturtajā daļā ir skaidri minēta situācija, kurā Tiesai jālemj “ar minimālu kavēšanos”, proti, ja prejudiciāls jautājums ir uzdots lietā, kas attiecas uz apcietinājumā esošu personu. Tā kā nav papildu norāžu, šā tematiskā pārskata mērķis ir iepazīstināt ar lietām, kas atspoguļo Tiesas īstenoto procesuālo kārtību un ļauj izprast iemeslus, kuri var pamatot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības vai paātrinātās tiesvedības piemērošanu.

Ar šo tiek atjaunināts pirmais – 2019. gada tematiskais pārskats, iekļaujot 15 atlasītos jaunākos nolēmumus, no kuriem 10 attiecas uz steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību un 5 – uz paātrināto tiesvedību un kuri sniedz vairākus precizējumus par šo abu tiesvedību piemērošanu.

Minēto tiesību aktu saraksts

KONVENCIJA

Konvencija, kas izstrādāta, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienību K3. pantu, par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību, kas parakstīta Briselē 1995. gada 26. jūlijā un pievienota Padomes 1995. gada 26. jūlija Aktam (OV 1995, C 316, 48. lpp).

REGULAS

Padomes **Regula (EK) Nr. 2201/2003** (2003. gada 27. novembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu (OV 2003, L 338, 1. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Regula (EK) Nr. 273/2004** (2004. gada 11. februāris) par narkotisko vielu prekursoriem (OV 2004, L 47, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 20. novembra Regulu (ES) Nr. 1258/2013 (OV 2013, L 330, 21. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Regula (EK) Nr. 810/2009** (2009. gada 13. jūlijs), ar ko izveido Kopienas Vīzu kodeksu (Vīzu kodekss) (OV 2009, L 243, 1. lpp., un labojums – OV 2013, L 154, 10. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Regulu (ES) Nr. 610/2013 (OV 2013, L 182, 1. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Regula (ES) Nr. 604/2013** (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (pārstrādāta redakcija) (OV 2013, L 180, 31. lpp.).

DIREKTĪVAS

Padomes **Direktīva 92/43/EEK** (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV 1992, L 206, 7. lpp.).

Padomes **Direktīva 93/13/EEK** (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV 1993, L 95, 29. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva 2001/83/EK** (2001. gada 6. novembris) par Kopienas kodeksu, kas attiecas uz cilvēkiem paredzētām zālēm (OV 2001, L 311, 67. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvu 2004/27/EK (OV 2004, L 136, 34. lpp.).

Padomes **Direktīva 2003/86/EK** (2003. gada 22. septembris) par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos (OV 2003, L 251, 12. lpp.).

Padomes **Direktīva 2003/109/EK** (2003. gada 25. novembris) par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji (OV 2004, L 16, 44. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva 2008/115/EK** (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV 2008, L 348, 98. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva 2009/147/EK** (2009. gada 30. novembris) par savaļas putnu aizsardzību (OV 2010, L 20, 7. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva 2011/95/ES** (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu (pārstrādāta versija) (OV 2011, L 337, 9. lpp.; turpmāk tekstā – “Kvalifikācijas direktīva”).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva 2013/32/ES** (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (pārstrādāta redakcija) (OV 2013, L 180, 60. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva 2013/33/ES** (2013. gada 26. jūnijs), ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai (pārstrādāta versija) (OV 2013, L 180, 96. lpp.).

LĒMUMI

Padomes **Pamatlēmums 2002/584/TI** (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (OV 2002, L 190, 1. lpp.).

Komisijas **Lēmums 2006/928/EK** (2006. gada 13. decembris), ar ko izveido mehānismu, lai nodrošinātu sadarbību un pārliecinātos par Rumānijā sasniegto, novēršot noteiktus trūkumus tādās jomās kā tiesu sistēmas reforma un cīņa pret korupciju (OV 2006, L 354, 56. lpp.).

Eiropadomes **Lēmums 2011/199/ES** (2011. gada 25. marts), ar ko Līguma par Eiropas Savienības darbību 136. pantu groza attiecībā uz stabilizācijas mehānismu tām valstīm, kuru naudas vienība ir euro (OV 2011, L 91, 1. lpp.).

Komisijas **Īstenošanas lēmums (ES) 2015/789** (2015. gada 18. maijs) par pasākumiem, kas veicami, lai novērstu *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) ieviešanu un izplatīšanos Savienībā (OV 2015, L 125, 36. lpp.).

Satura rādītājs

PRIEKŠVārds	3
Minēto tiesību aktu saraksts	5
I. Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība	8
1. Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības piemērošanas joma	8
2. Iemesli, kas pamato steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības piemērošanu	10
2.1. Vecāku un bērna attiecību pasliktināšanās risks	10
2.2. Brīvības atņemšana	15
2.3. Pamattiesību aizskārums risks	25
II. Paātrinātā tiesvedība	32
1. Iemesli, kas pamato paātrinātās tiesvedības piemērošanu	32
1.1. Interpretācijas jomas, kurā iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, būtība un jutīgums	32
1.2. Īpaši smaga juridiskā nenoteiktība, kas ir lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets	33
1.3. Prasītājam piemērota brīvības atņemšana	40
1.4. Ietekme uz ģimeni	42
1.5. Pamattiesību aizskārums risks	43
1.6. Materiālais trūcīgums	47
1.7. Smaga kaitējuma videi risks	48
1.8. Nesodāmības risks daudzās lietās	50
2. Saikne starp paātrināto tiesvedību saistībā ar prasību sakarā ar pienākumu neizpildi un pagaidu noregulējuma tiesvedībā noteiktajiem pagaidu pasākumiem	52

I. Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība

1. Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības piemērošanas joma

Rīkojums, 2008. gada 22. februāris, Kozłowski (C-66/08, [EU:C:2008:116](#)) ⁵

Paātrinātā tiesvedība

Šajā lietā, kas ierosināta 2008. gada februārī, *Oberlandesgericht Stuttgart* (Federālās zemes Augstākā tiesa Štutgartē, Vācija) Tiesai tika lūgts piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, pamatojoties uz to, ka prasītāja apcietinājumam Vācijas teritorijā drīzumā bija jābeidzas un turklāt pastāvēja iespēja piemērot viņam pirmstermiņa atbrīvošanu.

Tiesas priekšsēdētājs norādīja, ka Reglamenta panti, kuros paredzēta steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība, ko priekšlaicīgi lūgusi piemērot iesniedzējtiesa, stāties spēkā tikai 2008. gada 1. martā. Tādējādi, tā kā šī lieta ierosināta pirms šī datuma, tai nevar piemērot steidzamības tiesvedību. Tomēr Tiesas priekšsēdētājs lēma, ka, ņemot vērā sadarbības garu starp valstu tiesām un Tiesu, pieteikums izskatīt lietu steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā jāinterpretē tādējādi, ka tā mērķis ir būtiski samazināt šīs lietas izskatīšanas ilgumu un tas jāuzskata par pieteikumu izskatīt to paātrinātā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā ⁶.

Rīkojums, 2014. gada 6. maijs, G. (C-181/14, [EU:C:2014:740](#))

Paātrinātā tiesvedība

Šajā lietā Vācijā tika ierosināts kriminālprocess pret personu, kura pārdeva augu maisījumus, kas satur sintezētos kanabinoīdus. Lietas faktisko apstākļu norises laikā (no 2010. līdz 2011. gadam) šīs vielas nebija iekļautas Vācijas Likumā par narkotiskajām vielām ⁷, tāpēc *Landgericht Itzehoe* (Icheho apgabaltiesa, Vācija) piemēroja tiesību aktus par zāļu tirdzniecību ⁸, ar kuriem transponēta Direktīva 2001/83 ⁹. Tādējādi tā atzina, ka šo produktu pārdošana bija pārkāpums – nedrošu zāļu laišana tirgū, un attiecīgi piesprieda minētajai personai brīvības atņemšanas sodu.

Bundesgerichtshof (Federālā augstākā tiesa, Vācija), izskatot pārskatīšanas sūdzību (*Revision*), uzskatīja, ka pamatlietas risinājums ir atkarīgs no tā, vai strīdīgos produktus

⁵ Skat. arī spriedumu, 2008. gada 17. jūlijs (virspalāta), *Kozłowski* (C-66/08, [EU:C:2008:437](#)).

⁶ Skat. šā tematiskā pārskata II daļas "Paātrinātā tiesvedība" 1.1. iedaļu "Interpretācijas jomas, kurā iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, būtība un jutīgums".

⁷ *Betäubungsmittelgesetz* (Likums par narkotiskajām vielām).

⁸ 2009. gada 17. jūlija *Gesetz zur Änderung arzneimittelrechtlicher und anderer Vorschriften* (Likums, ar ko groza tiesisko regulējumu par zālēm un citus noteikumus; *BGBI.* 2009 I, 1990. lpp.).

⁹ Direktīva 2001/83/EK.

faktiski var kvalificēt kā “zāles” Direktīvas 2001/83 izpratnē. Tādēļ tā uzdeva Tiesai par to jautājumu. Turklāt tā lūdza piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, norādot, ka, ja Tiesa atbildētu, ka šie produkti nav zāles, attiecīgo personu šajā lietā nevarētu saukt pie kriminālatbildības, tādējādi tās apcietināšana būtu bijusi nepamatota.

Tiesa lēma, ka steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība nav jāpiemēro, jo Direktīva 2001/83 tika pieņemta, pamatojoties uz EKL 95. pantu, kurš kļuvis par LESD 114. pantu un ietilpst LESD trešās daļas VII sadaļā. Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība gan ir paredzēta tikai tiem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu, kuros izvirzīti viens vai vairāki jautājumi par jomām, kas minētas LESD trešās daļas V sadaļā. Tomēr Tiesas priekšsēdētājs nolēma pēc savas ierosmes piemērot šai lietai paātrināto tiesvedību ¹⁰.

Rīkojums, 2023. gada 1. decembris, EV (Narkotisko vielu prekursori) (C-174/22, [EU:C:2023:947](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesas Reglamenta 99. pants – Narkotisko vielu prekursori – Pamatlēmums 2004/757/TI – 2. panta 1. punkta d) apakšpunkts – Persona, kas iesaistīta narkotisko vielu nelikumīgā ražošanā vai izgatavošanā izmantoto prekursoru pārvadāšanā un izplatīšanā – Regula (EK) Nr. 273/2004 – Klasificētas vielas – 2. pants – Jēdziens “uzņēmējs” – 8. panta 1. punkts – Apstākļi, kas liek domāt, ka klasificētas vielas var tikt novirzītas nelikumīgai narkotisko vai psihotropo vielu izgatavošanai – Pienākums paziņot šos apstākļus – Jēdziens “apstākļi” – Tvērums

2018. gadā EV aizturēšanas laikā Varnas (Bulgārija) policija pie viņa atrada toluolu – vielu, kas paredzēta metamfetamīna ražošanai. *Okrazhen sad-Varna* (Varnas apgabaltiesa, Bulgārija) atzina EV par vainīgu narkotisko vielu prekursoru neatļautā glabāšanā ar nolūku tos izplatīt un piespieda viņam divu gadu cietumsodu, kā arī piemēroja naudas sodu 20 000 BGN (aptuveni 10 200 EUR) apmērā. EV iesniedza kasācijas sūdzību *Varhoven kasatsionen sad* (Augstākā kasācijas tiesa, Bulgārija), kurā tostarp norādīja, ka viņam pārmesto nodarījumu nevarēja kvalificēt kā šādu noziedzīgu nodarījumu. It īpaši viņš apgalvoja, ka toluols ir Regulas Nr. 273/2004 I pielikuma 3. kategorijā iekļauta viela, kuras glabāšanai nav jāsaņem atļauja, nedz arī jāveic tās reģistrācija. Šajos apstākļos, šaubīdamās par Regulas Nr. 273/2004 interpretāciju, *Varhoven kasatsionen sad* (Augstākā kasācijas tiesa) nolēma vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Vienlaikus tā lūdza piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību.

Līdzīgi kā iepriekš minētajā lietā G. (C-181/14, [EU:C:2014:740](#)) Tiesa noraidīja šo lūgumu, pamatojoties uz to, ka Regula Nr. 273/2004, kuras interpretācija tika lūgta šajā lietā, ietilpst LESD trešās daļas VII sadaļā, bet steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība ir piemērojama tikai tiem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu, kuros izvirzīts viens

¹⁰ Skat. šā tematiskā pārskata II daļas “Paātrinātā procedūra” 1.2. iedaļu “Īpaši smaga juridiskā nenoteiktība, kas ir lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets”.

vai vairāki jautājumi par jomām, kas minētas šīs pašas trešās daļas V sadaļā par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu.

2. Iemesli, kas pamato steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības piemērošanu

2.1. Vecāku un bērna attiecību pasliktināšanās risks

Spriedums, 2010. gada 22. decembris, Aguirre Zarraga (C-491/10 PPU, [EU:C:2010:828](#))

Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Regula (EK) Nr. 2201/2003 – Jurisdikcija, spriedumu atzīšana un izpilde laulības lietās un lietās par vecāku atbildību – Vecāku atbildība – Aizgādības tiesības – Bērna nolaupīšana – 42. pants – Kompetentās tiesas (Spānija) taisīta apliecināta sprieduma, ar kuru ir noteikta bērna atpakaļatdošana, izpilde – Izpildes tiesas (Vācija) kompetence atteikties izpildīt minēto spriedumu smaga bērna tiesību pārkāpuma gadījumā

Šajā lietā Spānijas pilsonis un Vācijas pilsones – mazas meitenītes vecāki – bija uzsākuši laulības šķiršanas procesu Spānijā, kas bija ģimenes pastāvīgā dzīvesvieta. Šajā saistībā viņu meitas ekskluzīvās aizgādības tiesības provizoriski tika piešķirtas tēvam, jo tika uzskatīts, ka viņš var vislabāk nodrošināt bērna ģimenes vides saglabāšanu, jo māte bija paziņojusi par vēlmi pārcelties uz Vāciju kopā ar savu jauno dzīvesbiedru. Tomēr, pavadījis vasaru mātes jaunajā dzīvesvietā Vācijā, bērns vairs neatgriezās Spānijā. Vecāki uzsāka vairākas tiesvedības gan Spānijā, gan Vācijā attiecīgi par bērna atgriešanos Spānijā, Spānijas nolēmumu atzīšanu un izpildi Vācijā, kā arī galīgu aizgādības tiesību piešķiršanu.

Šajos apstākļos *Oberlandesgericht Celle* (Federālās zemes Augstākā tiesa Cellē, Vācija) uzdeva Tiesai vairākus jautājumus par Regulas Nr. 2201/2003 ¹¹ 42. panta “Bērna atpakaļatdošana” interpretāciju.

Tiesa nolēma pēc savas ierosmes šim lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību. Šajā ziņā tā atgādināja, ka lēmuma pieņemšanas steidzamību bērna aizvešanas gadījumos Tiesa atzīst arī tad, ja bērna šķiršana no vecāka, kuram iepriekš, pat ja tikai provizoriski, ir piešķirtas aizgādības tiesības, draud pasliktināt viņu savstarpējās attiecības vai arī kaitēt šīm attiecībām un rada psiholoģiska kaitējuma izraisīšanas risku. Piemērojot šo judikatūru šajā lietā, Tiesa norādīja, ka attiecīgais bērns no tēva bija šķirts vairāk nekā divus gadus un attāluma, kā arī vecāku saspīlēto attiecību dēļ pastāvēja nopietns un konkrēts risks, ka bērnam ar tēvu nebūs nekādas saskarsmes visas iesniedzējtiesā notiekošās tiesvedības laikā. Tiesas ieskatā, šādos apstākļos parastas tiesvedības izmantošana varēja būtiski vai pat

¹¹ Regula (EK) Nr. 2201/2003.

neatgriezeniski kaitēt tēva un viņa meitas attiecībām, kā arī apdraudēt viņas integrēšanos ģimenes un sociālajā vidē gadījumā, ja viņa galu galā atgrieztos Spānijā.

Spriedums, 2010. gada 22. decembris, Mercredi (C-497/10 PPU, [EU:C:2010:829](#))

Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Regula (EK) Nr. 2201/2003 – Laulības lietas un vecāku atbildība – Neprecētu vecāku bērns – Zīdaiņa “pastāvīgās dzīvesvietas” jēdziens – “Aizgādības tiesību” jēdziens

Strīds pamatlietā bija starp Lielbritānijas pilsoni un Francijas pilsoni par viņu meitas aizgādību. Šajā lietā, kad bērnam bija divi mēneši, māte kopā ar bērnu izceļoja no Apvienotās Karalistes, kas bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta, un devās uz Reinjonas salu (Francija), iepriekš par to neinformējot tēvu. Tomēr šī pārcelšanās bija likumīga, jo tolaik tikai mātei bija aizgādības tiesības. Vēlāk vecāki ierosināja tiesvedības gan Apvienotajā Karalistē, gan Francijā, lai tostarp lemtu par vecāku atbildības iegūšanu un bērna pastāvīgās dzīvesvietas noteikšanu. Lai gan Francijas tiesa par šiem jautājumiem lēma par labu mātei, tomēr *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* (Apelācijas tiesa (Anglija un Velsa) (Civillietu palāta), Apvienotā Karaliste) uzskatīja, ka bija jānosaka tiesa, kurai ir jurisdikcija saskaņā ar Savienības tiesībām; tas nozīmēja, ka Tiesai bija jāsniedz skaidrojums par Regulas Nr. 2201/2003 8. un 10. pantā paredzēti kritērijiem, kas ļauj noteikt bērna pastāvīgo dzīvesvietu.

Tādēļ minētā tiesa iesniedza Tiesai lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu un lūdza piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību. Lūguma pamatojumam tā norādīja, ka tikmēr, kamēr nav noteikta kompetentā tiesa, tēva celtās prasības izdot rīkojumu, ar kuru viņam tiktu atļauts uzturēt attiecības ar savu bērnu, nevar izskatīt. Tiesa nolēma piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, uzsverot, ka šī lieta attiecas uz vienu gadu un četrus mēnešus vecu bērnu, kurš no sava tēva ir nošķirts ilgāk nekā gadu. Tiesas ieskatā, tā kā šis bērns ir tādā vecumā, kurš ir īpaši nozīmīgs viņa attīstībai, pašreizējās situācijas paildzināšana, kurai turklāt ir raksturīgs ievērojams attālums starp tēva dzīvesvietu un bērna dzīvesvietu, varētu būtiski kaitēt viņu turpmākajām attiecībām.

Spriedums, 2012. gada 26. aprīlis, Health Service Executive (C-92/12 PPU, [EU:C:2012:255](#))

Jurisdikcija, nolēmumu atzīšana un izpilde laulības lietās un lietās par vecāku atbildību – Regula (EK) Nr. 2201/2003 – Nepilngadīgs bērns, kurš pastāvīgi dzīvo Īrijā, kur viņš vairākkārtēji ir ticis ievietots aprūpes iestādēs – Agresīva un pašam bērnam bīstama uzvedība – Nolēmums par bērna ievietošanu slēgta tipa iestādē Anglijā – Regulas materiālā piemērošanas joma – 56. pants – Apspriešanās un piekrišanas procedūras – Pienākums atzīt vai pasludināt par izpildāmu nolēmumu par bērna ievietošanu slēgta tipa iestādē – Pagaidu pasākumi – Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība

Šajā lietā *High Court* (Augstā tiesa, Īrija), kurā vērsās par valsts aprūpē esošiem bērniem Īrijā atbildīgā iestāde, izdeva rīkojumu par bērna, Īrijas pilsoņa, ievietošanu slēgta tipa aprūpes iestādē Apvienotajā Karalistē – viņa mātes dzīvesvietas valstī. Proti, veselības aprūpes speciālisti uzskatīja, ka Īrijā nebija nevienas iestādes, kas atbilstu šī bērna īpašajām vajadzībām.

Lemjot par bērna turpmāku uzturēšanos attiecīgajā iestādē, *High Court* (Augstā tiesa) uzdeva Tiesai jautājumu par to, vai tās pieņemtais nolēmums ietilpst Regulas Nr. 2201/2003 piemērošanas jomā un vai šis nolēmums pirms tā izpildes dalībvalstī, kurā tiek lūgta atzīšana, ir jāatzīst un jāpasludina par izpildāmu šajā dalībvalstī.

Šī tiesa arī lūdza piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, un Tiesa šo lūgumu apmierināja. Šajā ziņā iesniedzējtiesa norādīja, pirmkārt, ka bērns aizsardzības nolūkos pret viņa gribu ir ievietots slēgta tipa aprūpes iestādē. Otrkārt, tā uzsvēra, ka tās jurisdikcija ir atkarīga no Regulas Nr. 2201/2003 piemērojamības pamatlietā un tādējādi no atbildes uz uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem. Turklāt, atbildot uz Tiesas lūgumu sniegt skaidrojumus, iesniedzējtiesa norādīja ¹², ka arī bērna stāvoklis prasa veikt steidzamus pasākumus. Proti, bērns drīz sasniegs pilngadību, un viņš vairs nebūs iesniedzējtiesas jurisdikcijā. Turklāt, ņemot vērā viņa stāvokli, viņš īslaicīgi jāievieto slēgta tipa iestādē un jāīsteno strukturētas un pieaugošas brīvības programma, lai viņu varētu ievietot kādā ģimenē Anglijā.

Rīkojums, 2018. gada 10. aprīlis, CV (C-85/18 PPU, [EU:C:2018:220](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Steidzamības prejudiciāla nolēmuma tiesvedība – Tiesas Reglamenta 99. pants – Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Jurisdikcija vecāku atbildības jomā – Bērna aizgādība – Regula (EK) Nr. 2201/2003 – 8., 10. un 13. pants – Bērna “pastāvīgās dzīvesvietas” jēdziens – Citas dalībvalsts tiesas nolēmums par bērna dzīvesvietu – Nelikumīga aizvešana vai aizturēšana – Piekritība bērna nolaupīšanas gadījumā

Pamatlietā strīds bija starp diviem Portugālē dzīvojošiem Rumānijas pilsoņiem par viņu bērna dzīvesvietas noteikšanu un uzturlīdzekļu maksāšanu. Pēc pāra šķiršanās un mātes aiziešanas no kopīgās dzīvesvietas bērns palika dzīvot pie tēva. Tomēr pēc tam, kad māte cēla prasību par bērna aizgādības tiesību iegūšanu, tēvs devās uz Rumāniju, aizvedot bērnu līdzi. Rumānijas tiesas, kurās vērsās māte, kurai pa to laiku tika piešķirta pagaidu aizgādība, nolēma, ka bērns jāatgriež Portugālē, jo viņa aizvešana bijusi nelikumīga. Neraugoties uz to, arī tēvs cēla prasību *Judecătoria Oradea* (Oradjas pirmās instances tiesa, Rumānija), kurā lūdza noteikt bērna dzīvesvietu viņa dzīvesvietā Rumānijā un piespriest mātei maksāt uzturlīdzekļus.

¹² Lūgums iesniegts, pamatojoties uz Tiesas Reglamenta 104. panta 5. punktu (kurš pēc 2012. gada 25. septembra ir kļuvis par šī reglamenta 101. panta 1. punktu).

Šī pēdējā minētā tiesa norādīja, ka šajā tiesvedībā tai vispirms ir jālemj par mātes izvirzīto iebildi par jurisdikcijas neesamību un ka šādos apstākļos ir jāsaņem no Tiesas precizējumi par Regulas Nr. 2201/2003 8. panta 1. punktā lietoto jēdzienu “pastāvīgā dzīvesvieta”.

Tiesa pēc savas ierosmes nolēma šim lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību. Šajā ziņā tā atgādināja, ka tā atzīst lēmumu pieņemšanas steidzamību situācijās, kad ir aizvests bērns, it īpaši, ja bērna nošķiršana no viena no vecākiem rada risku pasliktināt viņu esošās vai turpmākās attiecības un radīt neatgriezenisku kaitējumu. Piemērojot šo judikatūru šajā lietā, Tiesa norādīja, ka bērns, kuram ir septiņi gadi, jau gandrīz divus gadus dzīvo ar savu tēvu Rumānijā un ir šķirts no mātes, kura dzīvo Portugālē un ar kuru viņš sazinās tikai pa tālruni vienreiz mēnesī. Tiesa uzskatīja, ka šādos apstākļos un ņemot vērā, ka bērns atrodas savai attīstībai ļoti nozīmīgā vecumā, esošās situācijas turpināšanās varētu nopietni, pat neatgriezeniski, kaitēt viņa attiecībām ar māti. Turklāt, tā kā viņa sociālā un ģimenes integrācija jau ir diezgan nostiprinājusies viņa pašreizējās dzīvesvietas valstī, šīs situācijas turpināšanās varētu vēl vairāk pasliktināt viņa integrēšanās iespēju, ja viņš, iespējams, atgrieztos Portugālē.

Spridums, 2021. gada 24. marts, MCP (C-603/20 PPU, [EU:C:2021:231](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Regula (EK) Nr. 2201/2003 – 10. pants – Jurisdikcija lietās par vecāku atbildību – Bērna nolaupīšana – Dalībvalsts tiesu jurisdikcija – Teritoriālā piemērojamība – Bērna aizvešana uz trešo valsti – Šajā trešā valstī iegūta pastāvīgā dzīvesvieta

Strīds pamatlietā Apvienotajā Karalistē bija starp maza bērna tēvu un māti, kura bija aizvedusi bērnu uz Indiju, kur bērns dzīvoja pie savas vecāsmātes no mātes puses, par bērna atgriešanos Apvienotajā Karalistē un tēva saskarsmes tiesībām.

Māte *High Court of Justice (England & Wales), Family Division* (Augstā tiesa (Anglija un Velsa), Ģimenes lietu departaments, Apvienotā Karaliste) apstrīdēja Anglijas un Velsas tiesu jurisdikciju, kurām bija jālemj par tēva prasību, jo bērna pastāvīgā dzīvesvieta vairs neesot bijusi Apvienotajā Karalistē. Šī tiesa uzskatīja, ka tās jurisdikcija bija jāizvērtē, pamatojoties uz Regulas Nr. 2201/2003¹³ 10. pantu. Tādējādi tā jautāja Tiesai, vai šis pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja bērns ir ieguvis pastāvīgo dzīvesvietu trešā valstī pēc viņa nolaupīšanas uz šo valsti, tās dalībvalsts tiesas, kurā bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms viņa nolaupīšanas, saglabā savu jurisdikciju bez ierobežojuma laikā.

¹³ Regula (EK) Nr. 2201/2003.

Iesniedzējtiesa arī lūdza piemērot steidzamības tiesvedību, un Tiesa šo pieteikumu apmierināja. Šajā ziņā, runājot par steidzamības kritēriju, Tiesa norādīja: tā kā mazs bērns kopš 2018. gada oktobra, izņemot īsu uzturēšanos Apvienotajā Karalistē, pastāvīgi dzīvo Indijā, pastāv risks, ka šīs situācijas paildzināšana nopietni vai pat neatgriezeniski var kaitēt bērna un viņa tēva attiecībām vai pat attiecībām starp bērnu un abiem vecākiem. Šī situācija var radīt neatgriezenisku kaitējumu viņa emocionālajai un psiholoģiskajai attīstībai kopumā, it īpaši, ņemot vērā, ka bērns ir vecumā, kas ir ļoti nozīmīgs viņa attīstībai. Turklāt, tā kā bērna ģimenes un sociālā integrācija jau notiek trešā valstī, kurā saskaņā ar iesniedzējtiesas konstatēto ir viņa pašreizējā pastāvīgā dzīvesvieta, šīs situācijas paildzināšana varētu vēl vairāk apdraudēt bērna integrāciju ģimenes un sociālajā vidē gadījumā, ja bērns, iespējams, atgrieztos Apvienotajā Karalistē.

Spriedums, 2023. gada 18. aprīlis, Afrin (C-1/23 PPU, [EU:C:2023:296](#)).

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība – Robežkontrole, patvērums un imigrācija – Imigrācijas politika – Direktīva 2003/86/EK – Tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos – 5. panta 1. punkts – Pieteikuma par ieceļošanu un uzturēšanos iesniegšana, lai īstenotu ģimenes atkalapvienošanās tiesības – Dalībvalsts tiesiskais regulējums, kurā apgādnieka ģimenes locekļiem ir paredzēts pienākums iesniegt pieteikumu šīs valsts kompetentajā diplomātiskajā pārstāvniecībā personiski – Neiespējamība vai pārmērīgas grūtības ierasties minētajā pārstāvniecībā – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 7. un 24. pants

Strīds pamatlietā bija starp Sīrijas valstspiederīgajiem un viņu nepilngadīgajiem bērniem un *État belge* (Beļģijas valsts) par pēdējās minētās atteikumu reģistrēt mātes, kā arī bērnu iesniegto pieteikumu par ieceļošanu un uzturēšanos ģimenes atkalapvienošanās nolūkā.

Tādējādi *Tribunal de première instance francophone de Bruxelles* (Briseles frankofonā pirmās instances tiesa, Beļģija) mēģināja noskaidrot, vai šis atteikums apdraud Direktīvas 2003/86 par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos¹⁴ lietderīgo iedarbību un vai ar to tiek pārkāptas pamattiesības¹⁵, kuras ar to ir paredzēts aizsargāt.

Turklāt iesniedzējtiesa lūdza piemērot steidzamības tiesvedību. Sava lūguma pamatojumam tā atsaucās uz iemesliem, kas saistīti ar drošības situāciju Sīrijā, kā arī apstākli, ka novēlots lēmums par ieceļošanas un uzturēšanās pieteikuma reģistrāciju ģimenes atkalapvienošanās nolūkā varētu apgrūtināt šo atkalapvienošanu, jo Beļģijas tiesībās ir paredzētas stingrākas prasības gadījumā, ja pieteikums par ģimenes atkalapvienošanu tiek iesniegts vienu gadu pēc tam, kad apgādniekam piešķirts bēgļa statuss.

¹⁴ Direktīva 2003/86/EK.

¹⁵ Tādējādi runa ir par Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 7. pantā garantētajām tiesībām uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, [un] tās 24. pantā nostiprinātajām tiesībām uz bērna labāko interešu ņemšanu vērā, kā arī bērna tiesībām regulāri uzturēt personiskas attiecības ar abiem vecākiem.

Piemērojot pēc analogijas savu judikatūru bērna nolaupīšanas jomā, Tiesa attiecībā uz steidzamības nosacījumu norādīja, ka no iesniedzējtiesas nolēmuma it īpaši izriet, ka nepilngadīgie bērni A un B no sava tēva ir šķirti jau vairāk nekā trīs gadus un ka šīs situācijas paildzināšana 2022. gada septembra pieteikuma neregistrēšanas dēļ var būtiski kaitēt šo bērnu turpmākajām attiecībām ar tēvu. Šādos apstākļos Tiesa apmierināja pieteikumu piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību.

2.2. Brīvības atņemšana

Spriedums, 2009. gada 30. novembris (virspalāta), Kadzoev (C-357/09 PPU, [EU:C:2009:741](#))

Vīzu politika, patvēruma politika, imigrācijas politika un cita politika, kas saistīta ar personu brīvu pārvietošanos – Direktīva 2008/115/EK – To trešo valstu valstspiederīgo atgriešana, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi – 15. panta 4.–6. punkts – Aizturēšanas termiņš – Laikposma, kurā izraidīšanas lēmuma izpilde ir apturēta, ņemšana vērā – Jēdziens “pamatots iemesls izraidīšanai”

Personu, kurai nebija personu apliecinošu dokumentu un kura apgalvoja, ka ir dzimusi Čečenijā, Bulgārijas iestādes aizturēja un izmitināja īpašā ārvalstnieku pagaidu izmitināšanas centrā līdz brīdim, kad tiks īstenots tās atgriešanas līdz robežai pasākums. Taču, lai veiktu šo pasākumu, bija nepieciešami dokumenti, kas ļautu tai doties uz ārvalstīm. Tomēr arī pēc trim gadiem šie dokumenti joprojām nebija saņemti. Turklāt attiecīgā persona iesniedza patvēruma pieteikumus, kā arī pieteikumus par aizturēšanas pasākuma aizstāšanu ar mazāk stingru pasākumu, bet tie visi tika noraidīti.

Šajos apstākļos minētā izmitināšanas centra administrācijas direktors vērsās *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijas pilsētas Administratīvā tiesa, Bulgārija), lūdzot tai pēc savas ierosmes lemt par turpmāko rīcību saistībā ar šo aizturēšanu. Šī tiesa norādīja, pirmkārt, ka pirms grozījumiem Bulgārijas Likumā par ārvalstniekiem¹⁶, kas izdarīti, lai transponētu Direktīvu 2008/115¹⁷, izmitināšanai pagaidu izmitināšanas centrā nebija nekāda ierobežojoša termiņa. Otrkārt, tā konstatēja, ka nav pārejas noteikumu, kas reglamentētu situācijas, kurās aizturēšanas lēmumi ir pieņemti pirms šo grozījumu izdarīšanas. Tāpēc tā nolēma lūgt Tiesu interpretēt Direktīvas 2008/115 15. panta 4.–6. punktu.

Iesniedzējtiesa arī lūdza piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, norādot, ka šajā lietā radies jautājums par attiecīgās personas aizturēšanas turpināšanu vai atbrīvošanu. Šajā ziņā, ja būtu jāatzīst, ka attiecībā uz šo personu nebija nekāda “pamatota iemesla izraidīšanai” Direktīvas 2008/115 15. panta 4. punkta izpratnē, atbilstoši šai tiesību normai varētu būt nekavējoties jāizdod rīkojums par minētās

¹⁶ *Zakon za chuzhdentsite v Republika Bŭlgaria* (Likums par ārvalstniekiem Bulgārijas Republikā) (1998. gada DV Nr. 153), kurā grozījumi izdarīti 2009. gada 15. maijā (2009. gada DV Nr. 36).

¹⁷ Direktīva 2008/115/EK.

personas atbrīvošanu. Ņemot vērā iepriekš minēto, Tiesa nolēma apmierināt pieteikumu par steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības piemērošanu.

Spriedums, 2016. gada 17. marts, Mirza (C-695/15 PPU, [EU:C:2016:188](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība – Regula (ES) Nr. 604/2013 – Kritēriji un mehānismi tādas dalībvalsts noteikšanai, kura ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu – 3. panta 3. punkts – Dalībvalstu tiesības nosūtīt pieteikuma iesniedzēju uz drošu trešo valsti – 18. pants – Dalībvalsts, kura ir atbildīga par pieteikuma izskatīšanu, pienākumi pieteikuma iesniedzēja atpakaļuzņemšanas gadījumā – Direktīva 2013/32/ES – Kopējās procedūras starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai – Starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšana

Pakistānas valstspiederīgais, kurš no Serbijas bija iecerojis Ungārijas teritorijā, iesniedza pirmo starptautiskās aizsardzības pieteikumu šajā dalībvalstī. Tomēr, tā kā šis valstspiederīgais bija pametis uzturēšanās vietu, kuru viņam bija noteikušas Ungārijas iestādes, viņa pieteikuma izskatīšana tika izbeigta sakarā ar šī pieteikuma netiešu atsaukšanu. Vēlāk viņš tika aizturēts Čehijas Republikā, un saskaņā ar Regulā Nr. 604/2013¹⁸ (turpmāk tekstā – “Dublinas III regula”) paredzēto procedūru pēc Čehijas Republikas iestāžu lūguma viņš tika nodots atpakaļ Ungārijai. Attiecīgā persona pēc tam iesniedza Ungārijā otro starptautiskās aizsardzības pieteikumu un tika aizturēta šī pieteikuma izskatīšanas procedūras ietvaros. Minētais pieteikums tika noraidīts kā nepieņemams, pamatojoties uz to, ka Serbija šajā lietā bija uzskatāma par drošu trešo valsti. Tāpēc tika noteikti šī valstspiederīgā atgriešanas un izraidīšanas pasākumi.

Šajos apstākļos *Debreceni közigazgatási és munkaügyi bíróság* (Debrecenas Administratīvā un darba lietu tiesa, Ungārija), kas izskatīja prasību par lēmumu noraidīt otro starptautiskās aizsardzības pieteikumu, nolēma uzdot Tiesai jautājumus par apstākļiem, kādos dalībvalsts var paredzēt pieteikuma iesniedzēja nosūtīšanu uz drošu trešo valsti saskaņā ar Dublinas III regulas 3. panta 3. punktu, neizskatot viņa pieteikumu pēc būtības.

Šī tiesa arī lūdza piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību un uzsvēra, ka attiecīgajai personai līdz 2016. gada 1. janvārim piemērots aizturēšanas pasākums. Turklāt, atbildot uz Tiesas jautājumu, iesniedzējtiesa informēja Tiesu, ka šis pasākums pagarināts līdz brīdim, kad tiks pieņemts galīgs lēmums par attiecīgās personas starptautiskās aizsardzības pieteikumu, vai līdz 2016. gada 1. martam, ja līdz šim datumam šāds lēmums netiks pieņemts. Tomēr iesniedzējtiesa arī norāda, ka pēc 2016. gada 1. marta aizturēšanas pasākums varētu vēlreiz tikt pagarināts uz sešdesmit dienām, nepārsniedzot sešu mēnešu kopējo aizturēšanas laiku.

¹⁸ Regula (ES) Nr. 604/2013.

Tiesa atgādināja savu judikatūru, saskaņā ar kuru ir jāņem vērā apstākļi, ka attiecīgajai personai ir atņemta brīvība un ka tās atrašanās apcietinājumā ir atkarīga no iznākuma pamatlietā. Turklāt tā uzsvēra, ka šīs personas situācija jāvērtē tāda, kāda tā ir datumā, kurā tiek izskatīts pieteikums lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību. Piemērodama attiecīgajā lietā šo judikatūru, Tiesa šajā lietā norādīja, ka šajā lietā kritēriji ir izpildīti. Proti, attiecīgās personas turēšana apcietinājumā ir atkarīga no pamatlietas, kas attiecas uz starptautiskās aizsardzības pieteikuma noraidīšanas likumību, iznākuma. Tāpēc Tiesa apmierināja pieteikumu piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību.

Spridums, 2016. gada 1. jūnijs, Bob-Dogi (C-241/15, [EU:C:2016:385](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Policijas un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās – Pamatlēmums 2002/584/TI – Eiropas apcietināšanas orderis – 8. panta 1. punkta c) apakšpunkts – Pienākums Eiropas apcietināšanas orderī iekļaut informāciju par “lēmuma par apcietinājuma piemērošanu” pastāvēšanu – Iepriekš izsniegta un no Eiropas apcietināšanas ordera atšķirīga valsts apcietināšanas ordera neesamība – Sekas

Ungārijas tiesa izdeva Eiropas apcietināšanas orderi attiecībā uz Rumānijas pilsoni kriminālvajāšanas veikšanai. Attiecīgā persona tika aizturēta Rumānijā un nogādāta *Curtea de Apel Cluj* (Klužas Apelācijas tiesa, Rumānija), lai šī tiesa lemtu par pirmstiesas apcietinājuma piemērošanu un tās nodošanu Ungārijas tiesu iestādēm. Šajos apstākļos minētā tiesa lika šo personu nekavējoties atbrīvot, tomēr noteica tai tiesas uzraudzību.

Šī tiesa, šaubīdamies par Pamatlēmuma 2002/584¹⁹ 8. panta 1. punkta c) apakšpunkta interpretāciju un it īpaši par sekām, ko rada tāda valsts lēmuma par apcietinājuma piemērošanu neesamība, kurš pieņemts pirms Eiropas apcietināšanas ordera izdošanas un atšķiras no tā, nolēma iesniegt Tiesai lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

Tā arī lūdza piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, uzsverot, ka, lai gan attiecīgā persona šobrīd neatrodas ieslodzījumā, tai tomēr ir piemērota tiesas uzraudzība, kas ierobežo tās brīvību. Tiesa lēma, ka šādos apstākļos šis lūgums nav jāapmierina. Tomēr Tiesas priekšsēdētājs šai lietai noteica prioritāru izskatīšanu saskaņā ar Reglamenta 53. panta 3. punktu.

Spridums, 2018. gada 25. jūlijs (virspalāta), Minister for Justice and Equality (Tiesu sistēmas nepilnības) (C-216/18 PPU, [EU:C:2018:586](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība – Policijas un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās – Eiropas apcietināšanas orderis – Pamatlēmums 2002/584/TI – 1. panta 3. punkts – Nodošanas procedūras starp dalībvalstīm –

¹⁹ Pamatlēmums 2002/584/TI – Atsevišķu dalībvalstu paziņojumi par Pamatlēmuma pieņemšanu (OV 2002, L 190, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Pamatlēmumu 2009/299/TI.

Izpildes nosacījumi – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 47. pants – Tiesības uz piekļuvi neatkarīgai un objektīvai tiesai

Pēc tam, kad Polijas tiesas bija izdevušas vairākus Eiropas apcietināšanas orderus pret attiecīgo personu, tā tika aizturēta Īrijā un apcietināta, gaidot lēmumu par tās nodošanu minētajām tiesu iestādēm. Šajā ziņā minētā persona tika nogādāta *High Court* (Augstā tiesa, Īrija), kurā tā izteica iebildumus pret savu nodošanu, pamatojoties uz to, ka šāda nodošana to pakļautu reālam tiesiskuma neievērošanas riskam neseno Polijas tiesu sistēmas reformu dēļ.

Šajos apstākļos *High Court* (Augstā tiesa) vēlējās noskaidrot šo tiesu sistēmas reformu sekas, kuru dēļ Komisija 2017. gada 20. decembrī pieņēma pamatotu priekšlikumu, kurā saskaņā ar LES 7. panta 1. punktu aicināja Padomi konstatēt drošu varbūtību, ka Polijas Republika var nopietni pārkāpt tiesiskumu²⁰. Tādējādi tā uzdeva Tiesai vairākus jautājumus par izpildes iestādes pieeju, kas jāievēro saskaņā ar Pamatlēmuma 2002/584 1. panta 3. punktu gadījumā, ja pastāv reāls risks, ka izsniegšanas dalībvalstī var tikt pārkāptas tiesības piekļūt neatkarīgai tiesai tādēļ, ka pastāv sistēmiskas vai vispārējas nepilnības saistībā ar izsniegšanas dalībvalsts tiesu varas neatkarību.

Šī tiesa arī lūdza lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, un Tiesa šo lūgumu apmierināja. Tiesa atgādināja savu pastāvīgo judikatūru attiecībā uz steidzamības kritēriju un piemēroja to šajā lietā. Šajā ziņā tā uzsvēra, ka attiecīgās personas turpmāka atrašanās apcietinājumā ir atkarīga no pamatlietas risinājuma, jo brīvības atņemšanas pasākums tai ir noteikts, izpildot Eiropas apcietināšanas orderus.

Spriedums, 2019. gada 12. februāris, TC (C-492/18 PPU, [EU:C:2019:108](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās – Pamatlēmums 2002/584/TI – Eiropas apcietināšanas orderis – 12. pants – Personas turēšana apcietinājumā – 17. pants – Termiņi lēmuma izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi pieņemšanai – Valsts tiesiskais regulējums, kurā paredzēta apcietinājuma automātiska apturēšana 90 dienas pēc aizturēšanas – Atbilstīga interpretācija – Termiņu apturēšana – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 6. pants – Tiesības uz brīvību un drošību – Atšķirīgas valsts tiesību normu interpretācijas – Skaidrība un paredzamība

Lielbritānijas valstspiederīgais tika aizturēts Nīderlandē un ievietots apcietinājumā, pamatojoties uz Apvienotās Karalistes kompetento iestāžu izdotu Eiropas apcietināšanas orderi. Sešdesmit dienu termiņš lēmuma par Eiropas apcietināšanas ordera izpildi pieņemšanai, kas paredzēts Pamatlēmuma 2002/584 17. panta 3. punktā, sākās šajā datumā. Neilgi pirms šī termiņa beigām *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa,

²⁰ Komisijas 2017. gada 20. decembra pamatotais priekšlikums, kas iesniegts saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 7. panta 1. punktu, par tiesiskumu Polijā (COM(2017) 835 final).

Nīderlande) saskaņā ar minētā pamatlēmuma 17. panta 4. punktu izdeva rīkojumu to pagarināt par 30 dienām, kā arī paturēt attiecīgo personu apcietinājumā. Tomēr vēlāk šī tiesa apturēja lietas izskatīšanu uz nenoteiktu laiku, gaidot Tiesas atbildi uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā RO (C-327/18 PPU)²¹. Vienlaikus Lielbritānijas valstspiederīgais lūdza viņu atbrīvot no apcietinājuma, jo kopš viņa aizturēšanas bija pagājušas 90 dienas.

Šādos apstākļos *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa) pauda šaubas par attiecīgās personas paturēšanu apcietinājumā, ņemot vērā Pamatlēmumu 2002/584 un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 6. pantu, kurā paredzētas tiesības uz brīvību un drošību. Proti, saskaņā ar attiecīgo valsts tiesisko regulējumu²² šāda persona ir jāatbrīvo, ja kopš tās apcietināšanas pagājušas 90 dienas. Tomēr šis tiesiskais regulējums tika interpretēts tādējādi, ka tas pieļauj paturēšanu apcietinājumā tad, ja izpildes tiesu iestāde nolemj vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu vai arī gaida atbildi uz kādas citas izpildes tiesu iestādes iesniegtu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Abos gadījumos 90 dienu termiņš ir uzskatāms par apturētu.

Rechtbank Amsterdam (Amsterdamas tiesa) lūdza lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, apgalvojot, ka attiecīgā persona atrodas apcietinājumā Nīderlandē tikai uz Eiropas apcietināšanas ordera pamata un ka šī tiesa nevar lemt par pieteikumu apturēt šo pasākumu, pirms Tiesa nav pieņēmusi nolēmumu par minēto lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Tiesa atgādināja savu pastāvīgo judikatūru, saskaņā ar kuru ir jāņem vērā tas, ka attiecīgajai personai ir atņemta brīvība un ka tās paturēšana apcietinājumā ir atkarīga no pamatlietas atrisinājuma, un ka tās situācija ir vērtējama tāda, kāda tā ir datumā, kad tiek izskatīts pieteikums par steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības piemērošanu. Šajā lietā Tiesa uzskatīja kritērijus par izpildītiem un tādēļ nolēma piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību.

Tomēr pēc tam *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa) informēja Tiesu, ka tā bija izdevusi rīkojumu ar noteiktiem nosacījumiem apturēt attiecīgo apcietinājumu līdz brīdim, kad tiks pieņemts lēmums par personas nodošanu Apvienotajai Karalistei. Proti, atbilstoši tās aprēķiniem 90 dienu termiņš lēmuma pieņemšanai beidzās, pat ja ņem vērā šī termiņa apturēšanas laikposmu. Šajos apstākļos Tiesa uzskatīja, ka steidzamība šajā lietā vairs nepastāvēja un ka tādēļ šī lieta vairs nebija jāizskata steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā.

²¹ Šajā lietā pasludināts 2018. gada 19. septembra spriedums RO (C-327/18 PPU, [EU:C:2018:733](#)).

²² *Overleveringswet* (Likums par personu nodošanu) (*Stb.* 2004, Nr. 195).

Spriedums, 2020. gada 24. septembris, Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (Specialitātes princips) (C-195/20 PPU, [EU:C:2020:749](#)).

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība – Tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās – Eiropas apcietināšanas orderis – Pamatlēmums 2002/584/TI – Nodošanas sekas – 27. pants – Iespējama kriminālvajāšana par citiem nodarījumiem – Specialitātes princips

Pret attiecīgo personu Vācijā tika veikta kriminālvajāšana trīs atsevišķos kriminālprocesos. Vispirms 2011. gadā *Amtsgericht Niebüll* (Nībilles pirmās instances tiesa, Vācija) par narkotisko vielu nelikumīgu tirdzniecību viņam piesprieda brīvības atņemšanas sodu uz vienu gadu un deviņiem mēnešiem, bet šī soda izpilde tika apturēta ar nosacījumiem. Pēc tam 2016. gadā Vācijā pret attiecīgo personu tika uzsākts kriminālprocess par Portugālē izdarītu seksuālu vardarbību pret nepilngadīgo, un, tā kā attiecīgā persona atradās Portugālē, *Staatsanwaltschaft Hannover* (Hannoveres prokuratūra, Vācija) izdeva Eiropas apcietināšanas orderi, lai veiktu kriminālvajāšanu par šo nodarījumu. Pamatojoties uz pirmo Eiropas apcietināšanas orderi, Portugāles iestādes attiecīgo personu nodeva Vācijai, kurā viņš izcieta piespriesto sodu par seksuālu vardarbību pret nepilngadīgo. Izejot no cietuma, viņam tika piemērota sociālā un tiesas uzraudzība, bet viņam nebija aizliegts atstāt Vācijas teritoriju. Tādējādi viņš sākumā devās uz Nīderlandi un vēlāk – uz Itāliju.

Itālijas iestādes, pamatojoties uz Vācijas iestāžu 2018. gadā izdoto otro Eiropas apcietināšanas orderi, atkārtoti nodeva viņu šīm iestādēm, lai viņš izciestu iepriekš piespriesto sodu par narkotiku tirdzniecību. Minētās iestādes vēlāk arī piekrita atteikties no Pamatlēmuma 2002/584 27. panta 2. punktā paredzētā specialitātes principa, atļaujot attiecīgās personas kriminālvajāšanu Vācijā par izvarošanu atbildību pastiprinošos apstākļos un izspiešanu, kas veikta Portugālē pirms viņa pirmās nodošanas. Par šiem noziedzīgajiem nodarījumiem attiecīgajai personai pašlaik ir piemērots ar brīvības atņemšanu saistīts pasākums saistībā ar notiesājošu spriedumu, kuru viņš apstrīd iesniedzējtiesā.

Šī tiesa būtībā vēlējās noskaidrot, kādas tiesiskās sekas rada, pirmkārt, personas, kura bija nodota dalībvalstij, pamatojoties uz pirmo Eiropas apcietināšanas orderi, brīvprātīga izceļošana no šīs izsniegšanas dalībvalsts teritorijas un, otrkārt, tas, ka šī persona bija spiesta atgriezties saskaņā ar otro Eiropas apcietināšanas orderi.

Šajos apstākļos iesniedzējtiesa lūdza piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, un Tiesa šo lūgumu apmierināja. Tiesa norādīja, pirmkārt, ka, lai gan nav strīda, ka dienā, kad tika izskatīts pieteikums par steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības piemērošanu lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu, attiecīgajai personai bija atņemta brīvība, pamatojoties uz *Amtsgericht Niebüll* (Nībilles pirmās instances tiesa) 2011. gadā pasludināto spriedumu, tomēr viņa apcietinājumu var pamatot arī Vācijas iestāžu 2018. gadā izdots otrais apcietināšanas orderis. Otrkārt, šī ordera atstāšana spēkā var izraisīt viņam piespriestā brīvības atņemšanas soda izpildes atvieglojumu

ierobežojumus, ietekmēt lēmumu par šī soda nosacītu apturēšanu un gadījumā, ja šāda apturēšana tiktu atļauta, kļūt par vienīgo tiesisko pamatu attiecīgās personas paturēšanai apcietinājumā.

Spriedums, 2021. gada 13. janvāris, MM (C-414/20 PPU, [EU:C:2021:4](#)).

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība – Tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās – Eiropas apcietināšanas orderis – Pamatlēmums 2002/584/TI – Nodošanas procedūras starp dalībvalstīm – 6. panta 1. punkts un 8. panta 1. punkta c) apakšpunkts – Eiropas apcietināšanas orderis, kas izsniegts, pamatojoties uz valsts lēmumu par atzīšanu par aizdomās turēto – Jēdziens “lēmums par apcietinājuma piemērošanu vai jebkurš cits izpildāms tiesas nolēmums ar tādu pašu spēku” – Valsts lēmuma par apcietinājuma piemērošanu neesamība – Sekas – Efektīva tiesību aizsardzība tiesā – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants

Bulgārijā par narkotisko vielu nelikumīgu tirdzniecību tika veikta kriminālvajāšana pret 41 personu, no kurām 16 aizbēga, tostarp attiecīgā persona. Tā tika izsludināta meklēšanā, vēlāk tika pieņemts lēmums par tās atzīšanu par aizdomās turēto un Bulgārijas kompetentās iestādes izdeva Eiropas apcietināšanas orderi. Pamatojoties uz šo Eiropas apcietināšanas orderi, attiecīgā persona tika aizturēta Spānijā un tai tika noteikts pirmstiesas apcietinājums. Tā vairākkārt apstrīdēja lēmuma par pirmstiesas apcietinājuma piemērošanu likumā.

Šajos apstākļos *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializētā krimināltiesā, Bulgārija), izskatot lūgumu par lēmuma piemērot attiecīgajai personai apcietinājumu pārskatīšanu, nolēma uzdot Tiesai jautājumu par Eiropas apcietināšanas ordera, kas izdots pret šo personu, spēkā esamību. Turklāt apcietinājums attiecīgajai personai tika aizstāts ar uzturēšanos konkrētā vietā.

Iesniedzējtiesa lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu lūdza piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, un Tiesa šo pieteikumu apmierināja. Tiesa atgādināja savu pastāvīgo judikatūru attiecībā uz steidzamības kritēriju un norādīja uz nepieciešamību ņemt vērā apstākli, ka lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas brīdī personai, uz kuru attiecas pamatlīta, bija atņemta brīvība un ka tās turpmākā atrašanās apcietinājumā bija atkarīga no risinājuma pamatlīta. Šajā ziņā Tiesa uzsvēra, ka lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas brīdī attiecīgās personas atrašanās pirmstiesas apcietinājumā bija atkarīga no Tiesas nolēmuma, jo tās atbildei uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem varētu būt tūlītēja ietekme uz lēmumu par pirmstiesas apcietinājuma piemērošanu tai. Turklāt Tiesa precizēja, ka attiecīgajai personai piemērojamā drošības līdzekļa maiņa, nosakot tai uzturēšanos konkrētā vietā, neietekmē šo secinājumu, jo arī tā var būtiski ierobežot attiecīgās personas brīvību.

Spriedums, 2022. gada 30. jūnijs, Valstybės sienos apsaugos tarnyba u.c. (C-72/22 PPU, EU:C:2022:505)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība – Patvēruma un imigrācijas politika – Direktīva 2011/95/ES – 4. pants – Kopējās procedūras starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai – Direktīva 2013/32/ES – 6. un 7. pants – Standarti starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 18. pants – Direktīva 2013/33/ES – 8. pants – Pieteikuma iesniedzēja aizturēšana – Aizturēšanas pamats – Valsts drošības vai sabiedriskās kārtības aizsardzība – Patvēruma meklētāja aizturēšana viņa nelikumīgās ieceļošanas Savienības teritorijā dēļ

Visā Lietuvas teritorijā un vēlāk minētās teritorijas daļā tika izsludināts ārkārtas stāvoklis migrantu masveida pieplūduma dēļ, tostarp no Baltkrievijas. Vēlāk no Baltkrievijas Lietuvā nelikumīgi ieceļojis trešās valsts valstspiederīgais tika apcietināts Polijā, jo viņam nebija ceļošanas dokumentu un vīzas, un tika nodots Lietuvas iestādēm, kuras viņu aizturēja līdz brīdim, kad tiks pieņemts lēmums par viņa juridisko statusu. Attiecīgā persona atkārtoti rakstveidā iesniedza starptautiskās aizsardzības pieteikumu, kas tika noraidīts kā nepieņemams, pamatojoties uz to, ka tas nebija iesniegts saskaņā ar Lietuvas tiesību aktos paredzētajiem noteikumiem par starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniegšanu ārkārtas stāvokļa gadījumā, ko izraisījis ārvalstnieku masveida pieplūdums. Atbilstoši šiem tiesību aktiem ārvalstnieks, kurš nelikumīgi ieceļojis Lietuvā, nevar iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu šīs dalībvalsts teritorijā. Šajos tiesību aktos turklāt ir paredzēts, ka šāda ārkārtas stāvokļa gadījumā ārvalstnieku var aizturēt tikai tadēļ vien, ka viņš ir nelikumīgi ieceļojis Lietuvas teritorijā.

Šajos apstākļos *Lietuvos vyriausiojo administracinis teismas* (Lietuvas Augstākā administratīvā tiesa), kurā attiecīgā persona bija iesniegusi apelācijas sūdzību par lēmumu viņu aizturēt, vēlējās noskaidrot, vai šie tiesību akti ir pretrunā Procedūru direktīvai ²³ un Uzņemšanas direktīvai ²⁴.

Šī tiesa arī lūdza piemērot lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, un Tiesa šo pieteikumu apmierināja. Šajos apstākļos Tiesa norādīja, ka attiecīgajai personai tika piemērots tāds līdzeklis kā izmitināšana *Valstybės sienos apsaugos tarnyba* (Lietuvas Republikas Iekšlietu ministrijas Valsts robežsardzes departaments) centrā ar pārvietošanās ierobežojumiem, tādējādi tika ierobežota tās pārvietošanās brīvība, jo šī persona nevarēja iziet no šī centra bez atļaujas un pavadotās personas. Tiesa arī norādīja, ka no iesniedzējtiesas nolēmuma attiecībā uz saikni starp aizturēšanas turpināšanos un pamatlietas risinājumu izriet, ka pirmais iesniedzējtiesas jautājums bija par to, vai attiecīgajai personai tika dota iespēja iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu un tādējādi tikt atzītai par patvēruma meklētāju. Patvēruma meklētāja kvalifikācija ir nepieciešama, lai varētu piemērot pasākumu, kas

²³ Direktīva 2013/32/ES.

²⁴ Direktīva 2013/33/ES.

nav saistīts ar pārvietošanās brīvības ierobežošanu, kura ir raksturīga “aizturēšanas” jēdzienam.

Spriedums, 2023. gada 24. jūlijs (virspalāta), Lin (C-107/23 PPU, [EU:C:2023:606](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzība – LESD 325. panta 1. punkts – FIA konvencija – 2. panta 1. punkts – Pienākums ar atturošiem un efektīviem līdzekļiem apkarot krāpšanu, kas apdraud Savienības finanšu intereses – Pienākums paredzēt kriminālsodus – Pievienotās vērtības nodoklis (PVN) – Direktīva 2006/112/EK – Krāpšana lielā apmērā PVN jomā – Kriminālatbildības noilguma termiņš – Konstitucionālās tiesas spriedums, ar ko par spēkā neesošu atzīta valsts tiesību norma, kura reglamentē šī termiņa apturēšanas iemeslus – Sistēmisks nesodāmības risks – Pamattiesību aizsardzība – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 49. panta 1. punkts – Noziedzīgu nodarījumu un sodu likumības princips – Krimināltiesību normu paredzamības un precizitātes prasības – Labvēlīgāku krimināltiesību normu (lex mitior) retroaktīvas piemērošanas princips – Tiesiskās drošības princips – Valsts pamattiesību aizsardzības standarts – Dalībvalsts tiesu pienākums nepiemērot šīs dalībvalsts Konstitucionālās tiesas un/vai augstākās tiesas spriedumus, ja tie neatbilst Savienības tiesībām – Tiesnešu disciplinārtbildība šo spriedumu neievērošanas gadījumā – Savienības tiesību pārākuma princips

2010. gadā attiecīgās personas savos grāmatvedības dokumentos pilnībā vai daļēji nenorādīja komercdarījumus un ienākumus, kas gūti, pārdodot iekšzemes pircējiem dīzeļdegvielu, kuru tās bija iegādājušās saskaņā ar akcīzes nodokļa atliktās maksāšanas režīmu, tādējādi nodarot zaudējumus valsts budžetam, tostarp saistībā ar pievienotās vērtības nodokli un akcīzes nodokli dīzeļdegvielai.

2018. gadā *Curtea Constitutională* (Rumānijas Konstitucionālā tiesa) valsts tiesību normu par kriminālatbildības noilguma termiņa pārtraukšanu atzina par neatbilstošu konstitūcijai, jo ar to ir pārkāpts noziedzīgu nodarījumu un sodu likumības princips. 2022. gadā tā precizēja, ka Rumānijas pozitīvajās tiesībās nav paredzēts nekāds pamats minētā noilguma termiņa pārtraukšanai laikposmā no šī sprieduma publicēšanas dienas līdz 2022. gada 30. maijam, kad stājās spēkā jauna tiesību norma, ar ko tika aizstāta par spēkā neesošu atzītā tiesību norma.

Curtea de Apel Braşov (Brašovas apelācijas tiesa, Rumānija) 2020. gadā notiesāja attiecīgās personas par krāpšanu nodokļu jomā, taču tās apstrīdēja šo spriedumu, atsaucoties uz noilguma termiņa iestāšanos un *lex mitior* principu. Tās balstījās uz *Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie* (Augstā kasācijas tiesa, Rumānija) 2022. gada spriedumu, kurš pieļauj ārkārtas pārsūdzības izmantošanu, pamatojoties uz Konstitucionālās tiesas nolēmumiem. Šī tiesa atzina: ja šāda interpretācija būtu jāatbalsta, noilguma termiņš šajā gadījumā būtu beidzies, pirms nolēmums par prasītāju pamatlietā notiesāšanu būtu kļuvis galīgs, un tādēļ kriminālprocess pret viņiem būtu bijis jāizbeidz un viņus nevarētu notiesāt.

Šajos apstākļos iesniedzējtiesai radās šaubas par šīs interpretācijas saderību ar Savienības tiesībām, jo saskaņā ar to attiecīgās personas būtu jāatbrīvo no kriminālatbildības par krāpšanu lielā apmērā, kas apdraud Savienības finanšu intereses. Turklāt tā uzsvēra, ka, ja izrādītos, ka nav iespējams sniegt Savienības tiesībām atbilstīgu interpretāciju, tā būtu spiesta nepiemērot Konstitucionālās tiesas un/vai Augstās kasācijas tiesas spriedumus. Tomēr jaunais disciplinārais režīms ļauj sodīt tiesnešus, kuri ļaunprātīgi vai rupjas nolaidības dēļ neievēro šo tiesu spriedumus.

Tiesa atgādināja savu pastāvīgo judikatūru attiecībā uz steidzamības kritēriju, kurā norādīts, ka šis kritērijs ir izpildīts, ja personai, uz kuru attiecas pamatlaieta, lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas dienā ir atņemta brīvība un ja tās turpmākā atrašanās apcietinājumā ir atkarīga no šī strīda atrisinājuma, un norādīja, ka attiecīgajām personām bija piespriests brīvības atņemšanas sods (divas no tām joprojām izcieta attiecīgos sodus). Turklāt saskaņā ar iesniedzējtiesas sniegto atbildi uz lūgumu sniegt precizējumus, pirmkārt, abas attiecīgās personas atradās ieslodzījumā un, otrkārt, tās būtu jāatbrīvo no apcietinājuma, ja tiesa apmierinātu ārkārtas atcelšanas prasības, kuras šīs personas bija cēlušas pret notiesājošu spriedumu. Jāpiebilst, ka attiecīgo personu iesniegto ārkārtas atcelšanas prasību iznākums bija atkarīgs no Tiesas sniegtajām atbildēm uz uzdotajiem jautājumiem. Tāpēc Tiesa pēc savas ierosmes nolēma šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu izskatīt steidzamības tiesvedībā.

Rīkojums, 2023. gada 27. septembris, Abboudnam (C-58/23, [EU:C:2023:748](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesas Reglamenta 99. pants – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – Patvēruma politika – Kopējās procedūras starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai – Direktīva 2013/32/ES – 22. un 23. pants – Tiesības uz juridisku palīdzību un pārstāvību – 46. panta 4. punkts – Saprātīgs termiņš prasības celšanai – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants – Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā – Starptautiskās aizsardzības pieteikuma kā acīmredzami nepamatota noraidīšana paātrinātā procedūrā

Marokas valstspiederīgais iesniedza starptautiskās aizsardzības pieteikumu, kuru Slovēnijas Republikas Iekšlietu ministrija noraidīja ar lēmumu paātrinātajā procedūrā, jo tas bija acīmredzami nepamatots.

Attiecīgā persona cēla prasību par minēto lēmumu, apgalvojot, ka tā neatbilstošas paziņošanas dēļ tika aizskartas viņas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, jo faktiski tai bija dota tikai viena diena, lai sagatavotu prasību. Turklāt, tā kā attiecīgā persona runāja tikai arābu valodā un tai netika piedāvāti tulka pakalpojumi, tai bija jāsaazinās ar savu advokātu, izmantojot īsziņas (SMS), kas tika tulkotas elektroniski.

Saskaņā ar attiecīgo valsts tiesisko regulējumu termiņš prasības celšanai par šādu lēmumu ir samazināts no piecpadsmit līdz trim dienām, skaitot no šī lēmuma izsniegšanas.

Šajos apstākļos *Upravno sodišče* (Administratīvā tiesa, Slovēnija), kura izskatīja prasību par minētā pieteikuma noraidījumu, jautāja Tiesai, vai ar Direktīvas 2013/32 46. panta 4. punktu, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. panta pirmo daļu, ir saderīgs tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā paredzēts trīs dienu termiņš, ieskaitot svētku dienas un brīvdienas, lai celtu prasību tiesā par paātrinātā procedūrā pieņemtu lēmumu, ar ko starptautiskās aizsardzības pieteikums ir noraidīts kā acīmredzami nepamatots.

Turklāt iesniedzējtiesa lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu lūdza piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, pamatojoties uz to, ka, pirmkārt, lūgtā Direktīvas 2013/32 46. panta 4. punkta interpretācija ietekmētu tajā celtu līdzīgu prasību izskatīšanu un, otrkārt, šajā lietā izvirzītais tiesību jautājums, tā kā tas attiecas uz tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, pēc savas būtības pamato atbildes sniegšanu iespējami īsākajā laikā.

Tiesa noraidīja šo pieteikumu ar pamatojumu, ka šajā lietā nebija izpildīts steidzamības nosacījums, un precizēja, ka daži aspekti neietekmē steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības piemērošanu. Tādējādi to personu vai juridisko situāciju liels skaits, uz kurām potenciāli attiecas nolēmums, kas iesniedzējtiesai jāpieņem pēc lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas Tiesā, pats par sevi nevar būt ārkārtas apstākļi, kas var pamatot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības piemērošanu. Attiecībā uz iemeslu, ka jebkuram lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu, kas attiecas uz tiesību normas par efektīvu tiesību aizsardzību tiesā interpretāciju, esot nepieciešama ātra Tiesas sniegta atbilde, tā uzskatīja, ka šāds iemesls nevar būt pats par sevi pietiekams, lai pamatotu, ka lietai piemēro steidzamības tiesvedību, jo tas ir procesuāls instruments, kas paredzēts ārkārtīgi steidzamas situācijas risināšanai. Turklāt Tiesa atgādināja, ka, tā kā saskaņā ar valsts tiesībām prasītāju pamatlietā nevar izraidīt, kamēr lēmums par viņa uzturēšanās atļaujas pieteikumu nav kļuvis galīgs, viņam nepastāv risks tikt izraidītam uz valsti, kur viņam varētu piemērot nāvessodu, spīdzināšanu vai citu necilvēcīgu vai pazemojošu attieksmi vai sodus.

Iesniedzējtiesa arī lūdza lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērot paātrināto tiesvedību, balstoties uz tiem pašiem iemesliem, kas norādīti tās pieteikuma par steidzamības tiesvedības piemērošanu pamatojumam. Tomēr Tiesas priekšsēdētājs noraidīja pieteikumu par paātrinātās tiesvedības piemērošanu to pašu iemeslu dēļ, kas izklāstīti saistībā ar pieteikumu par steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības piemērošanu.

2.3. Pamattiesību aizskārums risks

Spriedums, 2017. gada 16. februāris, C.K. u.c. (C-578/16 PPU, [EU:C:2017:127](#)).

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – Robežas, patvērums un imigrācija – Dublinas sistēma – Regula (ES) Nr. 604/2013 – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 4. pants – Necilvēcīga vai pazemojoša attieksme – Smagi slima patvēruma

meklētāja pārsūtīšana uz dalībvalsti, kura ir atbildīga par viņa pieteikuma izskatīšanu – Pamatotu iemeslu uzskatīt, ka šajā dalībvalstī pastāv sistēmiski trūkumi, neesamība – Pārsūtītājam dalībvalstij noteiktie pienākumi

Šajā lietā Sīrijas valstspiederīgā un Ēģiptes valstspiederīgais ieceļoja Eiropas Savienības teritorijā ar Horvātijas Republikā izsniegtu vīzu un vēlāk iesniedza patvēruma pieteikumus Slovēnijas Republikā. Slovēnijas iestādes nosūtīja Horvātijas iestādēm pieprasījumu viņus uzņemt, jo saskaņā ar Dublīnas III regulu Horvātijas Republika ir dalībvalsts, kas ir atbildīga par viņu pieteikumu izskatīšanu. Horvātijas Republika apmierināja šo pieprasījumu. Tomēr, tā kā Sīrijas valstspiederīgā bija grūtniecības stāvoklī, viņas pārsūtīšana uz Horvātiju tika atlikta līdz bērna piedzimšanai. Vēlāk attiecīgās personas iebilda pret šo pārsūtīšanu, norādot, pirmkārt, ka tā nelabvēlīgi ietekmētu Sīrijas valstspiederīgās veselības stāvokli, kas var apdraudēt arī jaundzimušā labklājību, un, otrkārt, ka viņi Horvātijā bija cietuši no rasistiska rakstura izteikumiem un vardarbības. Pārsūtīšanas lēmums vispirms tika atcelts pirmajā instancē, bet vēlāk apelācijas instancē *Vrhovno sodišče* (Augstākā tiesa, Slovēnija) to atkal apstiprināja. Tomēr *Ustavno sodišče* (Konstitucionālā tiesa, Slovēnija), kurā vērsās attiecīgās personas, atcēla šīs tiesas spriedumu un tai nodeva lietu atpakaļ izskatīšanai.

Šajos apstākļos *Vrhovno sodišče* (Augstākā tiesa) lūdza Tiesai sniegt precizējumus par Dublīnas III regulas 17. pantā paredzēto diskrecionāro klauzulu, kas ļauj dalībvalstij izņēmuma kārtā izskatīt tai iesniegto starptautiskās aizsardzības pieteikumu, pat ja saskaņā ar minētajā regulā noteiktajiem kritērijiem tai tas nav jādara.

Iesniedzējtiesa arī lūdza piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību un norādīja, ka jautājums par Sīrijas valstspiederīgās statusu jānokārto pēc iespējas drīz viņas veselības stāvokļa dēļ. Šajā ziņā Tiesa uzskatīja, ka nevar izslēgt prasītāju pārsūtīšanu uz Horvātiju pirms parastās prejudiciālā nolēmuma tiesvedības beigām. Proti, saņemusi atbildes uz iesniedzējtiesai adresētu lūgumu sniegt paskaidrojumus²⁵, tā norādīja, ka, lai gan pirmās instances tiesa pēc attiecīgo personu lūguma ir izdevusi rīkojumu apturēt viņu pārsūtīšanas lēmuma izpildi, nekāds tiesas pasākums neaptur šī lēmuma izpildi pašreizējā valsts tiesvedības stadijā. Tādēļ Tiesa apmierināja pieteikumu piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību.

Spriedums, 2017. gada 7. marts (virspalāta), X un X (C-638/16 PPU, [EU:C:2017:173](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Regula (EK) Nr. 810/2009 – 25. panta 1. punkta a) apakšpunkts – Vīza ar ierobežotu teritoriālo derīgumu – Vīzas izsniegšana humānu apsvērumu dēļ vai starptautisko saistību dēļ – “Starptautisko saistību” jēdziens – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija – Ženēvas konvencija – Vīzas izsniegšana pierādīta Pamattiesību hartas 4. un/vai 18. panta pārkāpuma riska gadījumā – Pienākuma neesamība

²⁵ Lūgums, kas iesniegts, pamatojoties uz Tiesas Reglamenta 101. panta 1. punktu.

Sīrijas valstspiederīgo pāris un viņu trīs bērni, kuri dzīvoja Sīrijā, pamatojoties uz Regulas Nr. 810/2009²⁶ (tā sauktā "Vīzu kodeksa") 25. panta 1. punkta a) apakšpunktu, iesniedza humanitāro vīzu pieteikumus Beļģijas vēstniecībā Libānā. Šo pieteikumu mērķis bija saņemt vīzas ar ierobežotu teritoriālo derīgumu, lai ģimene varētu izceļot no Sīrijas un vēlāk iesniegt patvēruma pieteikumu Beļģijā. Prasītāji uzsvēra, ka vienu no viņiem bija nolaupījusi un spīdzinājusi teroristu grupa, kas beigu beigās viņu atbrīvoja pret izpirkumu. Kopumā viņi uzstāja uz drošības situācijas pasliktināšanos Sīrijā, kā arī uz to, ka viņiem pastāv vajāšanas draudi viņu piederības pareizticīgo kristiešu kopienai dēļ. Viņu pieteikumi tika noraidīti, pamatojoties tostarp uz to, ka viņi vēlējās uzturēties Beļģijā ilgāk par 90 dienām un ka Beļģijas diplomātiskās pārstāvniecības nav iestādes, kurās ārvalstnieks var iesniegt patvēruma pieteikumu.

Conseil du contentieux des étrangers (Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padome, Beļģija), kurā tika apstrīdēts šis atteikums, uzdeva jautājumu par dalībvalstu rīcības brīvības apmēru šajos apstākļos, it īpaši ņemot vērā saistības, kas izriet no Hartas un it īpaši tās 4. panta (spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodu aizliegums) un 18. panta (patvēruma tiesības). Tādējādi tā uzdeva Tiesai vairākus prejudiciālus jautājumus.

Conseil du contentieux des étrangers arī lūdza izskatīt lietu steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā. Šajā nolūkā tā atsaucās uz bruņotā konflikta Sīrijā dramatisko situāciju, prasītāju pamatlietā bērnu mazgadību, viņu īpašo ievainojamību, kas saistāma ar piederību pareizticīgo kristiešu kopienai, un faktu, ka prasība iesniedzējtiesā tika celta saistībā ar izpildes apturēšanu ārkārtas steidzamības dēļ. Šajā ziņā tā precizēja, ka šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu dēļ tika apturēta tajā notiekošā tiesvedība.

Tiesa apmierināja pieteikumu par steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības piemērošanu. Šajā ziņā tā uzsvēra, ka nav strīda par to, ka vismaz datumā, kad tika izskatīts pieteikums piemērot šim lūgumam steidzamības tiesvedību, prasītājiem pamatlietā pastāvēja reāli draudi tikt pakļautiem necilvēcīgai un pazemojošai attieksmei. Tiesa uzskata, ka šis apstāklis ir jāuzskata par steidzamības iemeslu, kas pamato steidzamības tiesvedību piemērošanu.

Rīkojums, 2018. gada 27. septembra, FR (C-422/18 PPU, [EU:C:2018:784](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība – Tiesas Reglamenta 99. pants – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – Kopējās procedūras starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai – Direktīva 2013/32/ES – 46. pants – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 18. pants, 19. panta 2. punkts un 47. pants – Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību – Lēmums, ar kuru noraidīts starptautiskās aizsardzības pieteikums – Valsts tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēta otrā tiesu instance – Pilnībā apturoša iedarbība, kas tiek attiecināta vienīgi uz prasībām pirmajā instancē

²⁶ Regula (EK) Nr. 810/2009.

Nigērijas pilsonis Itālijā iesniedza patvēruma pieteikumu. Tā pamatojumam viņš norādīja, ka viņš bija spiests pamest savu izcelsmes valsti, jo valsts iestādes bija atklājušas, ka viņš dzīvo homoseksuālās attiecībās, tāpēc viņam draudēja arests un ieslodzījums. Pēc tam, kad kompetentā iestāde bija noraidījusi viņa patvēruma pieteikumu un *Tribunale di Milano* (Milānas tiesa, Itālija) šo noraidījumu bija apstiprinājusi, Nigērijas valstspiederīgais, pirmkārt, iesniedza kasācijas sūdzību un, otrkārt, vērsās *Tribunale di Milano* (Milānas tiesa) ar pieteikumu par pagaidu pasākumu noteikšanu, lai apturētu šīs tiesas lēmuma izpildi. Tomēr saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu²⁷ tiesai jālemj par apturēšanas pieteikumu, izvērtējot kasācijas sūdzībā, kas iesniegta par tās lēmumu, izvirzīto pamatu pamatotību, nevis to, vai šī lēmuma izpilde attiecīgajam pieteicējam radītu būtiska un neatgriezeniska kaitējuma risku.

Tribunale di Milano (Milānas tiesa) jautāja Tiesai par šī valsts tiesiskā regulējuma saderību ar Direktīvas 2013/32 tiesību normām²⁸, lasot tās kopsakarā ar Hartas 47. pantu, kas garantē tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību.

Šī tiesa arī lūdza piemērot steidzamības tiesvedību. Šajā ziņā tā norādīja, ka prasītājam nekavējoties jāatstāj Itālijas teritorija un ka jebkurā brīdī viņš varētu tikt izraidīts uz Nigēriju, kur pastāv liela iespējamība, ka tur viņam draud nāvessods, spīdzināšana, necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās pret viņu vai citādi sodi. Turklāt iesniedzējtiesa uzsvēra, ka Tiesas atbilde uz uzdoto jautājumu var izšķiroši ietekmēt to, vai prasītājs varēs uzturēties Itālijas teritorijā, gaidot kasācijas sūdzības iznākumu. Šajos apstākļos Tiesa norādīja, ka nevar izslēgt to, ka prasītājs varētu tikt izraidīts uz Nigēriju pirms parastās prejudiciālā nolēmuma tiesvedības beigām, un tādējādi tā nolēma apmierināt pieteikumu piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību.

Spriedums, 2018. gada 17. oktobris, UD (C-393/18 PPU, [EU:C:2018:835](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība – Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Regula (EK) Nr. 2201/2003 – 8. panta 1. punkts – Jurisdikcija lietās par vecāku atbildību – Jēdziens “bērna pastāvīgā dzīvesvieta” – Prasība attiecībā uz fizisku klātbūtni – Mātes un bērna aizturēšana trešajā valstī pretēji mātes gribai – Mātes un bērna pamattiesību pārkāpums

Pēc laulībām ar Lielbritānijas pilsoni Bangladešas pilsonie ieguva vīzu, kas ļāva viņai apmesties uz dzīvi Apvienotajā Karalistē. Vēlāk pāris devās uz Bangladešu laikā, kad Bangladešas valstspiederīgā bija grūtniecības stāvoklī. Tur piedzima viņu meita, kas

²⁷ Decreto legislativo n. 25 – Attuazione della direttiva 2005/85/CE recante norme minime per le procedure applicate negli Stati membri ai fini del riconoscimento e della revoca dello status di rifugiato (2008. gada 25. janvāra Likumdošanas dekrēts Nr. 25, ar ko īsteno Direktīvu 2005/85/EK par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūram, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu) (2008. gada 16. februāra GURI Nr. 40), kurā grozījumi izdarīti ar 2017. gada 17. februāra decreto-legge n. 13 – Disposizioni urgenti per l'accelerazione dei procedimenti in materia di protezione internazionale, nonche' per il contrasto dell'immigrazione illegale (Dekrētlikums Nr. 13, kurā ietverti steidzami noteikumi par procedūru paātrināšanu starptautiskās aizsardzības jautājumos, kā arī par cīņu pret nelegālo imigrāciju) (2017. gada 17. februāra GURI Nr. 40) un kas ar grozījumiem tika pārveidots likumā ar 2017. gada 13. aprīļa Likumu Nr. 46.

²⁸ Direktīva 2013/32/ES.

nekad nav uzturējusies Apvienotajā Karalistē, savukārt tēvs atgriezās Apvienotajā Karalistē viens. Atbilstoši mātes apgalvojumiem, kurus tēvs apstrīd, tēvs esot viņu maldinājis, lai panāktu, ka viņa dzemdē trešā valstī, un piespiedis viņu tur dzīvot kopā ar bērnu bez gāzes, elektrības vai dzeramā ūdens un jebkādiem iztikas līdzekļiem kopienā, kas viņu stigmatizēja. Tāpēc māte cēla prasību *High Court of Justice (England & Wales), Family Division* (Augstā tiesa (Anglija un Velsa), Ģimenes lietu departaments, Apvienotā Karaliste), lūdzot nodot bērnu šīs tiesas aizsardzībā un izdot rīkojumu par viņu abu atgriešanos Apvienotajā Karalistē.

Vispirms minētā tiesa uzskatīja, ka ir jāatrisina jautājums par tās jurisdikciju pieņemt lēmumu attiecībā uz bērnu, un tas nozīmē, ka ir jānosaka, vai var uzskatīt, ka bērna pastāvīgā dzīvesvieta Regulas Nr. 2201/2003 8. panta 1. punkta izpratnē ir Apvienotajā Karalistē, lai gan bērns nekad nav uzturējies šajā dalībvalstī. Turklāt minētajai tiesai radās jautājums, vai lietas apstākļi, it īpaši tēva rīcība un mātes vai bērna pamattiesību aizskārums, ietekmē šo "pastāvīgās dzīvesvietas" jēdzienu.

Iesniedzējtiesa lūdza arī izskatīt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā, un Tiesa šo lūgumu apmierināja. Šajā ziņā Tiesa vispirms norādīja, ka gadījumā, ja tiktu pierādīts, ka tēvs īstenoja piespiedu darbības pret māti, bērna pašreizējā labklājība būtu būtiski apdraudēta. Jebkāda vilcināšanās pieņemt tiesas lēmumus attiecībā uz bērnu paildzinātu pašreizējo situāciju un tādējādi varētu nopietni, pat neatgriezeniski, apdraudēt šī bērna attīstību. Turpinājumā Tiesa norādīja, ka gadījumā, ja bērnam būtu jāatgriežas Apvienotajā Karalistē, šāda vilcināšanās turklāt apdraudētu bērna iedzīvošanos viņa jaunajos ģimenes un sociālajos apstākļos. Visbeidzot Tiesa uzsvēra, ka, ņemot vērā, ka bērns ir ļoti mazs (gads un divi mēneši lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemšanas dienā), bērna agrīnā attīstība un nobriešana ir jāuztver īpaši uzmanīgi.

Spriedums, 2020. gada 14. maijs (virspalāta), Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Délalföldi Regionális Igazgatóság (C-924/19 PPU un C-925/19 PPU, [EU:C:2020:367](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Patvēruma un imigrācijas politika – Direktīva 2013/32/ES – Starptautiskās aizsardzības pieteikums – 33. panta 2. punkts – Nepieņemamības pamati – 40. pants – Turpmāki pieteikumi – 43. pants – Robežprocedūras – Direktīva 2013/33/ES – 2. panta h) punkts, 8. un 9. pants – Aizturēšana – Tiesiskums – Direktīva 2008/115/ES – 13. pants – Efektīvi tiesību aizsardzības līdzekļi – 15. pants – Aizturēšana – Tiesiskums – Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants – Savienības tiesību pārākuma princips

Šajā lietā Afganistānas un Irānas valstspiederīgie, kas Ungārijā ieradās caur Serbiju, iesniedza patvēruma pieteikumus Ungārijā, Reskes tranzīta zonā, kas atrodas pie Serbijas un Ungārijas robežas. Atbilstoši Ungārijas tiesībām viņu pieteikumi tika noraidīti kā nepieņemami un tika pieņemti lēmumi par viņu atgriešanu uz Serbiju. Tomēr Serbija atteicās konkrētās personas uzņemt atpakaļ savā teritorijā, pamatojoties uz to, ka nebija

izpildīti ar Savienību noslēgtajā atpakaļuzņemšanas nolīgumā paredzētie nosacījumi. Pēc šī lēmuma pieņemšanas Ungārijas iestādes neizskatīja iepriekš minētos pieteikumus pēc būtības, bet grozīja galamērķa valsti sākotnējos atgriešanas lēmumos, aizstājot to ar šo personu attiecīgajām izcelsmes valstīm. Prasītāji apstrīdēja šos grozījuma lēmumus, tomēr viņu iebildumi tika noraidīti. Lai gan Ungārijas tiesību aktos pārsūdzība nebija paredzēta, viņi vērsās tiesā, lūdzot atcelt lēmumus un uzdot patvēruma jautājumos kompetentajai iestādei īstenot jaunu patvēruma procedūru. Viņi arī cēla prasības sakarā ar bezdarbību saistībā ar viņu ievietošanu un paturēšanu Reskes tranzīta zonā. Proti, sākumā viņiem bija jāuzturas patvēruma meklētājiem paredzētajā šīs tranzīta zonas sektorā, bet dažus mēnešus vēlāk viņiem lika uzturēties tajā šīs pašas zonas sektorā, kas paredzēts trešo valstu valstspiederīgajiem, kuru patvēruma pieteikums ir noraidīts, un šajā sektorā viņi atrodas patlaban.

Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Segedas Administratīvo un darba lietu tiesa, Ungārija), kurā celta prasība par šo noraidījumu, uzdeva Tiesai jautājumu par Direktīvas 2013/32/ES²⁹ un Direktīvas 2013/33/ES³⁰ interpretāciju, it īpaši par sekām tam, ka trešā valsts neuzņem atpakaļ migrantus, kuru starptautiskās aizsardzības pieteikums atzīts par nepieņemamu, par viņu izmitināšanas tranzīta zonā kvalificēšanu, ņemot vērā Savienības tiesību normas, kas reglamentē aizturēšanu, un par viņu tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, tostarp valsts tiesai nosakot pagaidu pasākumus.

Iesniedzējtiesa arī lūdza piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, pamatojoties uz to, ka prasītājiem pamatlietā ir atņemta brīvība. Tā arī norādīja uz grūtajiem aizturēšanas apstākļiem, it īpaši ņemot vērā dažu no viņiem cienjamo vecumu un veselības problēmas, kā arī nepilngadīga bērna garīgās un fiziskās veselības pasliktināšanos, kurš kopā ar tēvu uzturas trešo valstu valstspiederīgajiem, kuru patvēruma pieteikums ir noraidīts, paredzētajā Reskes tranzīta zonas sektorā. Turklāt minētā tiesa norādīja, ka Tiesas atbildes uz uzdotajiem jautājumiem tieši un izšķiroši ietekmēs pamatlietu iznākumu, it īpaši prasītājiem pamatlietās piemērotās aizturēšanas turpināšanu.

Tiesa apmierināja lūgumu piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, tostarp pamatojoties uz patvēruma meklētāju pamattiesību aizskāruma risku (Hartas 18. un 19. pants), kā arī uz viena no attiecīgajiem valstspiederīgajiem, kas ir nepilngadīgs bērns, garīgo veselību. Tiesa norādīja, ka pamatlietās attiecībā uz prasītājiem ir pieņemti lēmumi, ar ko viņiem uzdots atgriezties izcelsmes valstī, un ka šī iemesla dēļ viņi var īsā laikā tikt uz turieni aizsūtīti, lai gan – saskaņā ar iesniedzējtiesas apgalvoto – tiesa nekad nav izskatījusi prasītāju patvēruma pieteikuma pamatā esošo iemeslu pamatotību. Tādējādi nevar izslēgt, ka, piemērojot šos lēmumus – kas ir apstiprināti ar rīkojumiem, kuru atcelšana tiek prasīta iesniedzējtiesā –, prasītāji pamatlietās var tikt izraidīti uz izcelsmes valstīm pirms prejudiciālā nolēmuma tiesvedības, kurai netiktu piemērota

²⁹ Direktīva 2013/32/ES.

³⁰ Direktīva 2013/33/ES.

steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība, beigām un ka šīs izraidīšanas rezultātā viņi var ciest no attieksmes, kas nav saderīga ar Hartas 18. pantu un 19. panta 2. punktu. Turklāt, tā kā viens no prasītājiem šajā lietā bija nepilngadīgs bērns, kura garīgā un psihiskā veselība pasliktinājās viņa uzturēšanās Reskes tranzīta zonā dēļ, vilcināšanās pieņemt tiesas nolēmumu paildzinātu pašreizējo situāciju un tādējādi nopietni, pat neatgriezeniski, varētu tikt apdraudēta šī bērna attīstība.

Spriedums, 2022. gada 20. janvāris, Landeshauptmann von Wien (Pastāvīgā iedzīvotāja statusa zaudēšana) (C-432/20, [EU:C:2022:39](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – Imigrācijas politika – Direktīva 2003/109/EK – 9. panta 1. punkta c) apakšpunkts – Trešās valsts valstspiederīgā iegūtā pastāvīgā iedzīvotāja statusa zaudēšana – Prombūtne no Savienības teritorijas divpadsmit secīgus mēnešus ilga laikposma laikā – Šī prombūtnes laikposma pārtraukšana – Neregulāra un īslaicīga uzturēšanās Savienības teritorijā

Strīds pamatlietā bija starp Kazahstānas pilsoni un *Landeshauptmann von Wien* (Vīnes federālās zemes valdības vadītājs, Austrija) par to, ka pēdējais minētais atteicās pagarināt attiecīgā Kazahstānas pilsoņa pastāvīgā iedzīvotāja uzturēšanās atļauju.

Iesniedzējtiesa *Verwaltungsgericht Wien* (Vīnes Administratīvā tiesa, Austrija) konstatēja, ka, lai gan prasītājs pamatlietā laikposmā no 2013. līdz 2018. gadam nebija pametis Savienību divpadsmit secīgus mēnešus, viņš šajā teritorijā ir uzturējies tikai dažas dienas gadā. Tādējādi šī īsā klātbūtne pamatoja atteikumu pagarināt viņa uzturēšanās atļauju. Šajā ziņā prasītājs iesniedza Eiropas Komisijas legālās migrācijas ekspertu grupas sagatavoto juridisko analīzi, apgalvojot, ka vienīgi divpadsmit secīgus mēnešus ilga fiziska prombūtne no šīs teritorijas izraisa pastāvīgā iedzīvotāja statusa zaudēšanu saskaņā ar Direktīvas 2003/109³¹ 9. panta 1. punkta c) apakšpunktu neatkarīgi no attiecīgā prasītāja faktiskās uzturēšanās vietas vai pastāvīgās dzīvesvietas Savienības teritorijā. Iesniedzējtiesa uzskatīja, ka šī analīze apstiprina prasītāja pamatlietā argumentāciju, saskaņā ar kuru pietiktu ar īsiem uzturēšanās laikposmiem, kā tas ir šajā gadījumā, lai saglabātu viņa pastāvīgā iedzīvotāja statusu Direktīvas 2003/109 izpratnē.

Šajos apstākļos *Verwaltungsgericht Wien* (Vīnes Administratīvā tiesa) jautāja Tiesai par Direktīvas 2003/109 9. panta 1. punkta c) apakšpunktā izvirzītajiem nosacījumiem, ar kādiem valstu iestādes var atsaukt trešās valsts valstspiederīgajam piešķirtu [Savienības] pastāvīgā iedzīvotāja statusu.

Turklāt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa lūdza izskatīt steidzamības tiesvedībā, tostarp norādot, ka prasītājs pamatlietā, kā arī viņa laulātā un viņu četri nepilngadīgie bērni ir apmetušies uz dzīvi Apvienotajā Karalistē, pamatojoties uz šīs valsts uzturēšanās atļaujām, kuru derīguma termiņš ir vairāki gadi. Prasītājs pamatlietā

³¹ Direktīva 2003/109/EK.

tomēr vēlējās atkal pārcelties uz Austriju kopā ar saviem ģimenes locekļiem ģimenes atkalapvienošanās nolūkā; saskaņā ar spēkā esošo valsts tiesisko regulējumu, lai to īstenotu, vispirms ir jākonstatē, ka prasītājam pamatlietā vēl aizvien ir tiesības uz pastāvīgā iedzīvotāja statusu. Noraidot pieteikumu piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, Tiesa norādīja, ka iesniedzējtiesa nebija pietiekami skaidri izklāstījusi apstākļus, kas ļautu konstatēt, ka ir steidzami jālemj par šo lietu. Tādējādi šī tiesa tostarp nekonstatēja nedz risku, ka prasītājs pamatlietā un viņa ģimenes locekļi tiks pakļauti izraidīšanas pasākumiem Apvienotajā Karalistē vai Austrijā, nedz arī situāciju, kurā tiktu apdraudētas viņu pamattiesības, piemēram, tiesības uz ģimenes dzīvi.

II. Paātrinātā tiesvedība

1. Iemesli, kas pamato paātrinātās tiesvedības piemērošanu

1.1. Interpretācijas jomas, kurā iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, būtība un jutīgums

*Rīkojums, 2008. gada 22. februāris, Kozłowski (C-66/08, [EU:C:2008:116](#))*³²

Paātrinātā tiesvedība

Pamatlieta attiecās uz Polijas valstspiederīgo, kurš vairākus gadus uzturējās Vācijā – lai gan neregulāri un, iespējams, nelikumīgi – un tobrīd izcietu sodu minētajā valstī. Polijas tiesa izdeva Eiropas apcietināšanas orderi attiecībā uz šo valstspiederīgo, lai izpildītu viņam iepriekš piespriesto brīvības atņemšanas sodu. Šajos apstākļos *Oberlandesgericht Stuttgart* (Federālās zemes Augstākā tiesa Štutgartē, Vācija), kurai bija jālemj par attiecīgās personas nodošanu Polijas tiesu iestādēm, vēlējās noskaidrot, kā interpretēt Pamatlēmuma 2002/584 4. panta 6. punktā paredzēto nosacījumu par pagaidu uzturēšanos vai pastāvīgo dzīvesvietu. Proti, šajā tiesību normā ir paredzēts Eiropas apcietināšanas ordera fakultatīvas neizpildes pamats, ja pieprasītā persona “paliek izpildes dalībvalstī, ir izpildes dalībvalsts pilsonis vai rezidents” un šī valsts apņemas izpildīt ārvalstī piespriestu sodu.

Turklāt *Oberlandesgericht Stuttgart* (Federālās zemes Augstākā tiesa Štutgartē) lūdza lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, pamatojoties uz to, ka prasītāja apcietinājumam Vācijas teritorijā drīzumā bija jābeidzas un turklāt viņš varētu tikt atbrīvots pirms termiņa.

³² Skat. arī spriedumu, 2008. gada 17. jūlijs (virspalāta), *Kozłowski* (C-66/08, [EU:C:2008:437](#)).

Norādījis, ka pieteikums izskatīt lietu steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā, kas šajā gadījumā nav piemērojama, ir jāuzskata par pieteikumu piemērot paātrināto tiesvedību³³, Tiesas priekšsēdētājs minēja, ka šī lieta rada interpretācijas problēmas, kas attiecas uz sensitīvu Eiropas Savienības likumdevēja darbības jomu un skar Eiropas apcietināšanas ordera darbības galvenos aspektus, par kuriem Tiesai jālemj pirmo reizi. Lūgtajai interpretācijai var būt vispārējas sekas gan attiecībā uz iestādēm, kurām jāsadarbojas saistībā ar Eiropas apcietināšanas orderi, gan uz pieprasīto personu tiesībām, kuras atrodas nenoteiktības situācijā. Tāpēc Tiesas priekšsēdētājs uzskatīja, ka ātra atbilde ļautu izpildes tiesu iestādei pēc iespējas labāk lemt par tai iesniegto nodošanas pieprasījumu, šādi dodot tai iespēju iespējami īsā laikā izpildīt pienākumus, kas tai uzlikti Pamatlēmumā 2002/584. Tādējādi tā izskatīja lietu paātrinātā tiesvedībā.

1.2. Īpaši smaga juridiskā nenoteiktība, kas ir lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets

*Rīkojums, 2012. gada 4. oktobris, Pringle (C-370/12, [EU:C:2012:620](#))*³⁴

Paātrinātā tiesvedība

Šī lieta attiecas uz Eiropas Stabilizācijas mehānisma (ESM) izveidi pēc finanšu krīzes, kas 2010. gadā skāra eurozonu. Proti, šīs starptautiskās finanšu iestādes mērķis ir mobilizēt finanšu resursus un sniegt atbalstu to eurozonas dalībvalstu stabilitātei, kuras piedzīvo smagas finanšu problēmas vai kurām tādas draud. Šajā lietā Īrijas parlamenta loceklis cēla prasību pret Īrijas valdību. Viņš apstrīdēja Lēmuma 2011/199³⁵ spēkā esamību un tostarp apgalvoja, ka, ratificējot, apstiprinot vai pieņemot Līgumu par Eiropas Stabilizācijas mehānisma izveidi³⁶, kas noslēgts 2012. gada 2. februārī, Īrija ir uzņēmusies saistības, kas nav saderīgas ar Līgumiem, uz kuriem balstīta Eiropas Savienība.

Šajos apstākļos *Supreme Court* (Augstākā tiesa, Īrija) vērsās Tiesā un lūdza piemērot paātrināto tiesvedību, norādot, ka tam, ka Īrija savlaicīgi ratificē ESM līgumu, ir ārkārtīgi svarīga nozīme citiem Eiropas Stabilizācijas mehānisma dalībniekiem, it īpaši tiem, kuriem ir nepieciešama finansiāla palīdzība. Lai gan Īrija, tāpat kā visas pārējās dalībvalstis, kas parakstījušas ESM līgumu, pa to laiku jau bija to ratificējusi, Tiesas priekšsēdētājs norādīja, ka prejudiciālie jautājumi šajā lietā liecina par nenoteiktību

³³ Skat. šā tematiskā pārskata I daļas "Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība" 1. sadaļu "Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības piemērošanas joma".

³⁴ Skat. arī spriedumu, 2012. gada 27. novembris, *Pringle* (C-370/12, [EU:C:2012:756](#)).

³⁵ Lēmums 2011/199/ES.

³⁶ 2012. gada 2. februārī Briselē (Beļģija) tika noslēgts Līgums par Eiropas Stabilizācijas mehānisma izveidi starp Beļģijas Karalisti, Vācijas Federatīvo Republiku, Igaunijas Republiku, Īriju, Grieķijas Republiku, Spānijas Karalisti, Francijas Republiku, Itālijas Republiku, Kipras Republiku, Luksemburgas Lielhercogisti, Maltu, Nīderlandes Karalisti, Austrijas Republiku, Portugāles Republiku, Slovēnijas Republiku, Slovēnijas Republiku un Somijas Republiku. Tas ir stājies spēkā 2012. gada 27. septembrī.

attiecībā uz šī līguma spēkā esamību. Uzsverot finanšu krīzes ārkārtas apstākļus, kādos noslēgts šis līgums, Tiesas priekšsēdētājs nosprieda, ka paātrinātās tiesvedības piemērošana ir nepieciešama, lai pēc iespējas drīz novērstu šo nenoteiktību, kas kaitē ESM līguma mērķim, proti, nodrošināt eirozonas finansiālo stabilitāti.

Rīkojumi, 2017. gada 15. februāris, Mengesteab (C-670/16, [EU:C:2017:120](#))³⁷ un Jafari (C-646/16, [EU:C:2017:138](#))³⁸

Paātrinātā tiesvedība

Lietā *Mengesteab* (C-670/16) Eritrejas pilsonis vērsās Vācijas iestādēs ar lūgumu piešķirt patvērumu, un tās izsniedza viņam apliecinājumu par pieteikuma iesniegšanu, precizējot, ka Vācijas tiesībās³⁹ šajā ziņā ir nošķirta patvēruma pieteikuma iesniegšana, par kuru tiek izsniegts šāds apliecinājums, no oficiāla patvēruma pieteikuma iesniegšanas. Kad attiecīgā persona beidzot varēja iesniegt šādu patvēruma pieteikumu deviņus mēnešus vēlāk, Vācijas iestādes lūdza Itālijas iestādēm viņu uzņemt, jo saskaņā ar Dublinas III regulu Itālijas Republika bija par viņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu atbildīgā dalībvalsts. Tādējādi attiecīgās personas patvēruma pieteikums tika noraidīts kā nepieņemams un tika izdots rīkojums par tās pārsūtīšanu uz Itāliju. *Verwaltungsgericht Minden* (Mindenes Administratīvā tiesa, Vācija), kurā šis pārsūtīšanas lēmums tika pārsūdzēts, jautāja, pirmkārt, par to, vai patvēruma pieteikuma iesniedzējam ir iespēja atsaukties uz atpakaļuzņemšanas pieprasījuma iesniegšanai paredzētā termiņa beigām, un, otrkārt, par šī termiņa aprēķināšanas kārtību. Proti, saskaņā ar Dublinas III regulas 21. panta 1. punktu paredzēto termiņu neievērošanas gadījumā par pieteikuma izskatīšanu ir atbildīga dalībvalsts, kurai šis pieteikums ir iesniegts. Tomēr *Verwaltungsgericht Minden* (Mindenes Administratīvā tiesa) norādīja, ka šāda veida kavējumi bija ārkārtīgi izplatīti Vācijā, ņemot vērā īpaši straujo patvēruma meklētāju skaita pieaugumu kopš 2015. gada.

Lietā *Jafari* (C-646/16) afgāņu ģimenes locekļi šķērsoja Serbijas un Horvātijas robežu. Vēlāk Horvātijas iestādes palīdzēja viņiem nokļūt līdz Slovēnijas robežai, lai viņi varētu iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu kādā citā dalībvalstī, ko ģimene arī izdarīja Austrijā. Tomēr, tā kā Dublinas III regulā ir paredzēts, ka atbildība gulstas uz dalībvalsti, kuras ārējā robeža ir šķērsota nelikumīgi, Austrijas iestādes lūdza Horvātijas iestādes uzņemt attiecīgās personas. Tādējādi ģimenes pieteikumi tika noraidīti un izdots rīkojums par tās pārsūtīšanu uz Horvātiju. Izskatot prasību par šiem lēmumiem, *Verwaltungsgerichtshof* (Augstākā administratīvā tiesa, Austrija) jautāja Tiesai, kā piemērojami kritēriji attiecībā uz uzturēšanās atļauju vai vīzu izsniegšanu, kā arī ieceļošanu un uzturēšanos, kas paredzēti Dublinas III regulas 12. un 13. pantā.

³⁷ Skat. arī spriedumu, 2017. gada 26. jūlijs (virspalāta), *Mengesteab* (C-670/16, [EU:C:2017:587](#)).

³⁸ Skat. arī spriedumu, 2017. gada 26. jūlijs (virspalāta), *Jafari* (C-646/16, [EU:C:2017:586](#)).

³⁹ *Asylgesetz* (Patvēruma likums), redakcijā, kas publicēta 2008. gada 2. septembrī (*BGBI.* 2008 I, 1798. lpp.).

Abas iesniedzējtiesas lūdza piemērot paātrināto tiesvedību, un Tiesas priekšsēdētājs šos lūgumus apmierināja.

Abās šajās lietās Tiesas priekšsēdētājs vispirms atgādināja, ka tādu personu vai juridisko situāciju liels skaits, ko potenciāli skar nolēmums, kurš iesniedzējtiesai jāpieņem pēc prejudiciālo jautājumu uzdošanas Tiesai, pats par sevi nav uzskatāms par izņēmuma apstākli, ar ko būtu pamatota paātrinātās tiesvedības piemērošana (rīkojumi, 2017. gada 15. februāris, *Mengesteab*, C-670/16, [EU:C:2017:120](#), 10. punkts, un *Jafari*, C-646/16, [EU:C:2017:138](#), 10. punkts).

Tomēr viņš piebilda, ka konkrētajā gadījumā šis apsvērums nevar būt izšķirošs, jo tādu lietu skaits, uz kurām attiecas uzdotie prejudiciālie jautājumi, ir tik liels, ka nenoteiktība par to iznākumu var apdraudēt ar Dublinas III regulu izveidotās sistēmas darbību un tādējādi vājināt kopējo Eiropas patvēruma sistēmu, kuru Eiropas Savienības likumdevējs ieviesis saskaņā ar LESD 78. pantu. Proti, pirmkārt, šīs lietas ir saistītas ar iepriekš nepieredzētu situāciju, kurā Vācijā, Austrijā un plašāk Savienībā ir reģistrēts ārkārtīgi liels patvēruma pieteikumu skaits līdzīgos apstākļos kā šajās lietās. Otrkārt, šajās lietās rodas interpretācijas problēmas, kas tieši attiecas uz šo situāciju un uz Dublinas III regulā izveidotās sistēmas centrālajiem aspektiem, par kuriem Tiesai jālemj pirmo reizi. Tādējādi Tiesas atbilde var radīt vispārīgas sekas valstu iestādēm, kurām jāsadarbojas šīs regulas piemērošanā (rīkojumi, 2017. gada 15. februāris, *Mengesteab* (C-670/16, [EU:C:2017:120](#)), 11.–13. punkts, un *Jafari* (C-646/16, [EU:C:2017:138](#), 11.–13. punkts).

Tiesas priekšsēdētājs secināja, ka nenoteiktība attiecībā uz dalībvalsts, kas atbildīga par tādu patvēruma pieteikumu izskatīšanu kā pamatlietā aplūkots, noteikšanu neļauj kompetentajām valstu iestādēm paredzēt administratīvos un budžeta pasākumus, kas nepieciešami, lai nodrošinātu šo pieteikumu izskatīšanu un attiecīgā gadījumā to patvēruma meklētāju uzņemšanu, kuri ietilpst to atbildības jomā, atbilstoši prasībām, kas izriet gan no Savienības tiesībām, gan attiecīgo dalībvalstu starptautiskajām saistībām. Tā kā Eiropas kopējā patvēruma sistēma veicina Hartas 18. pantā nostiprināto tiesību uz patvērumu ievērošanu, šajā ārkārtas izņēmuma krīzes situācijā paātrinātās tiesvedības piemērošana ir nepieciešama, lai pēc iespējas ātrāk novērstu nenoteiktību, kas kaitē šīs sistēmas pareizai darbībai (rīkojumi, 2017. gada 15. februāris, *Mengesteab*, C-670/16, [EU:C:2017:120](#), 15. un 16. punkts, un *Jafari*, C-646/16, [EU:C:2017:138](#), 14. un 15. punkts).

Rīkojums, 2017. gada 28. februāris, M.A.S. un M.B. (C-42/17, [EU:C:2017:168](#))⁴⁰

Paātrinātā tiesvedība

Divas Itālijas tiesas vērsās *Corte costituzionale* (Konstitucionālā tiesa, Itālija) ar jautājumu par atbilstību konstitūcijai, jautājot par iespējamu tiesiskuma principa pārkāpumu

⁴⁰ Skat. arī spriedumu, 2017. gada 5. decembris (virspalāta) M.A.S. un M.B. (C-42/17, [EU:C:2017:936](#))

gadījumā, ja šajās tiesās izskatītajās krimināllietās tiktu piemērots no sprieduma *Taricco* u.c.⁴¹ izrietošais noteikums. Atgādinājumam – minētajā spriedumā Tiesa konstatēja, ka divos tās identificētajos gadījumos Itālijas tiesību normas par noilgumu, kas piemērojamas pārkāpumiem nodokļu jomā attiecībā uz pievienotās vērtības nodokli (PVN), varētu apdraudēt LESD 325. panta 1. un 2. punktā dalībvalstīm paredzētos pienākumus. Tādējādi Tiesa nosprieda, ka šajos gadījumos kompetentajai valsts tiesai ir tieši jāpiemēro LESD 325. panta 1. un 2. punkts, vajadzības gadījumā nepiemērojot attiecīgās valsts tiesību normas.

Šajā lietā Itālijas tiesas saskaņā ar minētajā spriedumā paredzēto noteikumu uzskatīja, ka tām nav jāievēro *codice penale* (Kriminālkodekss) noteiktais noilguma termiņš un līdz ar to ir jāizlemj lieta pēc būtības. Tomēr *Corte costituzionale* (Konstitucionālā tiesa) pauda šaubas par šāda risinājuma saderību ar noziedzīgu nodarījumu un sodu likumības principu, kas nostiprināts Itālijas Konstitūcijā un ko tā pati ir interpretējusi, jo šis princips prasa, lai krimināltiesību normas būtu precīzi formulētas un tām nebūtu atpakaļejoša spēka.

Corte costituzionale (Konstitucionālā tiesa) tās lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu lūdza piemērot paātrināto tiesvedību, norādot, ka bija radusies lielas nenoteiktības situācija saistībā ar Savienības tiesību interpretāciju, ka šī nenoteiktība ietekmē izskatāmos kriminālprocesus un ir steidzami jānovērš. Šajā ziņā Tiesas priekšsēdētājs norādīja, ka īsā termiņā sniegta atbilde var novērst šo nenoteiktību un, tā kā šī nenoteiktība attiecas uz būtiskiem valsts konstitucionālo tiesību un Savienības tiesību jautājumiem, paātrinātās tiesvedības piemērošana ir pamatota.

Rīkojumi, 2018. gada 26. septembris, Zakład Ubezpieczeń Społecznych (C-522/18, [EU:C:2018:786](#)), un 2018. gada 15. novembris, Komisija/Polija (C-619/18, [EU:C:2018:910](#))

Paātrinātā tiesvedība

Šīs divas lietas attiecās uz jaunā Polijas likuma⁴² atbilstību Savienības tiesībām. Ar šo likumu, kas stājies spēkā 2018. gada 3. aprīlī, *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) tiesnešu pensionēšanās vecums tika samazināts no 70 līdz 65 gadiem un paredzēti nosacījumi, ar kādiem minētie tiesneši vajadzības gadījumā var saņemt atļauju turpināt pildīt savas funkcijas. Šajā ziņā ir paredzēts, pirmkārt, ka likumu piemēro tiesnešiem, kuri pilda amata pienākumus un kuri iecelti *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) pirms tā spēkā stāšanās, un, otrkārt, ka Polijas Republikas prezidentam ir diskrecionāra vara pagarināt šo tiesnešu amata pienākumu pildīšanas termiņu pēc 65 gadu vecuma sasniegšanas.

⁴¹ Spriedums, 2015. gada 8. septembris, *Taricco* u.c. (C-105/14, [EU:C:2015:555](#)).

⁴² *Ustawa o Sądzie Najwyższym* (Likums par Augstāko tiesu), 2017. gada 8. decembris (2018. gada Dz. U., 5. pozīcija).

Lietā *Zakład Ubezpieczeń Społecznych* (C-522/18) *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) parastais iztiesāšanas sastāvs pirms nolēmuma pieņemšanas nolēma uzdot jautājumus šīs pašas tiesas paplašinātam iztiesāšanas sastāvam. Šo jautājumu izskatīšanas sākotnējā posmā *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) norādīja, ka minētais likums, iespējams, varētu skart divu locekļu, kas ietilpst tās paplašinātajā sastāvā, pilnvaras. Tomēr *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) paplašinātā sastāvā puda šaubas par šī likuma atbilstību Savienības tiesībām, it īpaši attiecībā uz iespējamiem tiesiskuma, tiesnešu neatceļamības un neatkarības principu, kā arī diskriminācijas aizlieguma vecuma dēļ principa pārkāpumiem. Tādēļ tā uzskatīja, ka ir nepieciešams Tiesas skaidrojums, un nosūtīja tai lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Tā arī lūdza piemērot paātrināto tiesvedību, apgalvojot, ka lūgtā Savienības tiesību interpretācija ir būtiska, lai tā varētu likumīgi un ievērojot tiesiskās drošības principu īstenot tiesas jurisdikciju (rīkojums, 2018. gada 26. septembris, *Zakład Ubezpieczeń Społecznych*, C-522/18, [EU:C:2018:786](#), 12. punkts).

Vienlaikus lietā Komisija/Polija (C-619/18) Komisija saskaņā ar LESD 258. pantu cēla pret Polijas Republiku prasību sakarā ar pienākumu neizpildi, jo uzskatīja, ka, pieņemdamā minēto likumu, tā nav izpildījusi LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā un Hartas 47. pantā paredzētos pienākumus. Komisija arī lūdza izskatīt šo lietu paātrinātā tiesvedībā, paužot šaubas par *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) spēju turpināt spriest tiesu, ievērojot ikviena indivīda pamattiesības piekļūt neatkarīgai tiesai (rīkojums, 2018. gada 15. novembris, Komisija/Polija, C-619/18, [EU:C:2018:910](#), 20. punkts).

Tiesas priekšsēdētājs apmierināja šos abus pieteikumus, uzsverot iesniedzējtiesas un Komisijas lielo nenoteiktību, un norādīja, ka īsā termiņā sniegta atbilde var to novērst.

Attiecībā uz nenoteiktības nopietnību Tiesas priekšsēdētājs norādīja, ka tā skar būtiskus Savienības tiesību jautājumus, it īpaši saistībā ar tiesu neatkarību, un tā attiecas uz sekām, kādas šo tiesību interpretācija varētu atstāt uz Polijas Augstākās tiesas sastāvu un darbību. Šajā ziņā, pirmkārt, Tiesas priekšsēdētājs atgādināja, ka prasība par tiesnešu neatkarību ietilpst to pamattiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu būtiskajā saturā, kurām ir kardināla nozīme kā garantijai visu to tiesību aizsardzībai, kuras indivīdiem izriet no Savienības tiesībām, un dalībvalstu kopējo vērtību, kas izklāstītas LES 2. pantā, tostarp tiesiskuma, saglabāšanai. Otrkārt, Tiesas priekšsēdētājs uzsvēra, ka neskaidrības, kas tiek aplūkotas šajās lietās, var ietekmēt arī tās tiesu sadarbības sistēmas darbību, ko ietver lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nosūtīšanas mehānisms, kas paredzēts LESD 267. pantā, kurš ir Eiropas Savienības tiesu sistēmas stūrakmens. Proti, valstu tiesu, it īpaši tādu tiesu kā *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa), kas pieņem nolēmumus pēdējā instancē, neatkarība ir būtiska (rīkojumi, 2018. gada 26. septembris, *Zakład Ubezpieczeń Społecznych*, C-522/18, [EU:C:2018:786](#), 15. punkts, un 2018. gada 15. novembris, Komisija/Polija, C-619/18, [EU:C:2018:910](#), 21., 22. un 25. punkts).

Turklāt jānorāda, ka rīkojumā Komisija/Polija ⁴³ Tiesas priekšsēdētājs arī atbildēja uz Polijas Republikas apgalvojumiem, ka paātrinātās tiesvedības piemērošana varētu aizskart tās tiesības uz aizstāvību. Proti, Polijas Republika kritizēja to, ka atbildētājam valstij ir jāizklāsta visi savi argumenti tikai vienā procesuālā rakstā un ka tiesvedībā netiek iesniegta nedz replika, nedz atbildes raksts uz repliku. Tā arī apgalvoja, ka Komisija ir novēloti vērsusies Tiesā un ka šo kavējumu nevar kompensēt ar šādiem tās procesuālo tiesību ierobežojumiem. Tiesas priekšsēdētājs atgādināja, ka paātrinātās tiesvedības piemērošanas gadījumā prasības pieteikums un iebildumu raksts ar repliku un atbildes rakstu uz repliku gan var tikt papildināti tikai tad, ja Tiesas priekšsēdētājs pēc tiesneša referenta un ģenerālvokāta uzklaustīšanas uzskatīs, ka tas ir nepieciešams. Tomēr, pieņemot, ka netiks atļauts iesniegt repliku, nav skaidrs, kā bez šīs replikas un tātad bez argumentiem un paskaidrojumiem, kuri papildinātu prasības pieteikumā iekļautos argumentus un uz kuriem atbildētājam ir bijušas visas iespējas atbildēt savā iebildumu rakstā, minētā atbildētāja varētu apgalvot, ka ir aizskartas tās tiesības uz aizstāvību tādēļ, ka tā nav varējusi iesniegt atbildes rakstu uz repliku. Turklāt Tiesas priekšsēdētājs ir atgādinājis, ka pirms tiesvedībām par pienākumu neizpildes konstatēšanu Tiesā norisinās pirmstiesas procedūra, kurā lietas dalībniekiem ir iespēja izklāstīt un izstrādāt argumentus, kuri, iespējams, tiem vēlāk būs jāpaskaidro Tiesā.

Rīkojums, 2018. gada 19. oktobris, Wightman u.c. (C-621/18, [EU:C:2018:851](#)) ⁴⁴

Paātrinātā tiesvedība

Šī lieta tika ierosināta pēc tam, kad *Prime Minister* (premjerministrs, Apvienotā Karaliste) 2017. gada 29. martā paziņoja par Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes nodomu izstāties no Savienības saskaņā ar LES 50. pantu. Šajos apstākļos prasītāji pamatlietā, kuru vidū ir *Parliament of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland* (Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes Parlaments) deputāts, divi *Scottish Parliament* (Skotijas parlaments, Apvienotā Karaliste) deputāti un trīs Eiropas Parlamenta deputāti, cēla prasību veikt pārbaudi tiesā, lūdzot taisīt deklarējošu spriedumu, lai precizētu, vai, kad un kā minētais paziņojums varētu tikt vienpusēji atsaukts.

Court of Session, Inner House, First Division (Scotland) (Skotijas Augstā tiesa, Apelācijas palāta, Pirmā nodaļa, Apvienotā Karaliste), kurā šīs prasības noraidīšana tika pārsūdzēta, apmierināja prasītāju pamatlietā pieteikumu iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Atšķirībā no pirmās instances tiesas tā uzskatīja, ka nav nedz akadēmiski, nedz pāragri uzdot Tiesai jautājumu, vai dalībvalsts ir tiesīga vienpusēji atsaukt atbilstoši LES 50. panta 2. punktam veikto paziņojumu pirms šajā pantā paredzētā divu gadu

⁴³ Rīkojums, 2018. gada 15. novembris, Komisija/Polija, C-619/18, [EU:C:2018:910](#).

⁴⁴ Skat. arī spriedumu, 2018. gada 10. decembris (plēnums), *Wightman u.c.* (C-621/18, [EU:C:2018:999](#)).

laikposma un palikt Savienībā. Gluži pretēji, tā uzskata, ka Tiesas atbilde izskaidrotu parlamenta locekļiem pieejamās iespējas, veicot balsojumu par šiem jautājumiem.

Court of Session, Inner House, First Division (Scotland) (Skotijas Augstā tiesa, Apelācijas palāta, Pirmā nodaļa) lūdza piemērot paātrināto tiesvedību. Tā norādīja uz sava lūguma steidzamību, ņemot vērā, pirmkārt, divu gadu laikposmu, kas sācies no 2017. gada 29. marta un ir piemērojams šai izstāšanās procedūrai, un, otrkārt, nepieciešamību jau savlaicīgi pirms 2019. gada 29. marta organizēt Apvienotās Karalistes Parlamenta debates un balsojumu par šo jautājumu.

Tiesas priekšsēdētājs uzskatīja, ka iesniedzējtiesa izklāstīja motīvus, kuri zināmā veidā raksturo steidzamību izlemt lietū. Šajā ziņā Tiesas priekšsēdētājs atgādināja, ka tad, ja lietā rodas būtiskas neskaidrības, kuras skar valsts konstitucionālo tiesību un Savienības tiesību pamatjautājumus, var būt nepieciešams, ņemot vērā šādas lietas īpašos apstākļus, to izskatīt īsā termiņā. Tādējādi, ņemot vērā fundamentālo nozīmi, ko Apvienotajai Karalistei un Eiropas Savienībai rada LES 50. panta īstenošana, šīs lietas īpašie apstākļi, pēc Tiesas priekšsēdētāja domām, pamato šīs lietas izskatīšanu īsā termiņā.

Spriedums, 2022. gada 22. februāris (virspalāta), RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība) (C-430/21, [EU:C:2022:99](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesiskums – Tiesu neatkarība – LES 19. panta 1. punkta otrā daļa – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants – Savienības tiesību pārkāpums – Valsts tiesas pilnvaru neesamība izvērtēt tādu valsts tiesību aktu atbilstību Savienības tiesībām, kurus attiecīgās dalībvalsts konstitucionālā tiesa ir atzinusi par atbilstošiem konstitūcijai – Disciplinārlietas

Šajā lietā attiecīgā persona tika notiesāta Rumānijā veiktā kriminālprocesā. Viņa laulātā iesniedza sūdzību tostarp par diviem tiesnešiem un prokuroru saistībā ar pārkāpumiem, kas, iespējams, izdarīti minētajā kriminālprocesā. Vēlāk attiecīgā persona cēla prasību *Curtea de Apel Craiova* (Krajoavas apelācijas tiesa, Rumānija), lai apstrīdētu pēc šīs sūdzības sāktās kriminālvajāšanas pārmērīgo ilgumu.

Lai pieņemtu nolēmumu par šo prasību, *Curtea de Apel Craiova* (Krajoavas apelācijas tiesa) bija jāizvērtē, vai ar Savienības tiesībām ir saderīgs valsts tiesiskais regulējums, ar kuru izveidota specializēta prokuratūras nodaļa Rumānijas tiesu sistēmā izdarītu noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanai. Tomēr šai tiesai nebija tiesību izvērtēt šī valsts tiesiskā regulējuma atbilstību Savienības tiesībām, ņemot vērā *Curtea Constituțională*

(Konstitucionālā tiesa, Rumānija) spriedumu, kas pasludināts pēc Tiesas sprieduma *Asociația "Forumul Judecătorilor din România"* u.c.⁴⁵.

Šajos apstākļos *Curtea de Apel Craiova* (Krajovalas apelācijas tiesa) nolēma vērsties Tiesā, lai būtībā noskaidrotu, vai Savienības tiesības nepieļauj to, ka valsts vispārējās jurisdikcijas tiesa nav tiesīga izvērtēt tiesību aktu atbilstību Savienības tiesībām, un to, ka attiecīgajam tiesnesim var tikt piemēroti disciplinārsodi tāpēc, ka viņš ir nolēmis veikt šādu izvērtējumu.

Turklāt iesniedzējtiesa lūdza izskatīt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā vai, pakārtoti, paātrinātā tiesvedībā, pamatojoties uz to, ka lieta, uz kuru attiecas šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir saistīta ar Rumānijas tiesu neatkarības būtisku apdraudējumu un neskaidrības, kas ir saistītas ar pamatlietā aplūkotojām valsts tiesību aktiem, var ietekmēt tādas tiesu iestāžu sadarbības sistēmas darbību, kuru veido LESD 267. pantā paredzētais prejudiciālā nolēmuma tiesvedības mehānisms.

Tā kā pieteikums piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību tika noraidīts, Tiesas priekšsēdētājs nolēma apmierināt pieteikumu piemērot lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu paātrināto tiesvedību, pamatojoties uz to, ka īsā termiņā sniegta Tiesas atbilde var novērst būtiskas neskaidrības, ar kurām saskārusies iesniedzējtiesa saistībā ar svarīgiem Savienības un konstitucionālo tiesību jautājumiem, kas it īpaši attiecas uz tiesu neatkarību, jo minētās neskaidrības varētu radīt plašākas sekas visai attiecīgajai tiesu sistēmai.

1.3. Prasītājam piemērota brīvības atņemšana

Spriedums, 2019. gada 19. decembris, Junqueras Vies (C-502/19, [EU:C:2019:1115](#))

*Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Paātrinātā tiesvedība – Institucionālās tiesības – Eiropas Savienības pilsonis, kas, kriminālprocesa ietvaros būdams apcietinājumā, tika ievēlēts Eiropas Parlamentā – LES 14. pants – Jēdziens “Eiropas Parlamenta loceklis” – LESD 343. pants – Imunitātes, kas vajadzīgas, lai pildītu Savienības misiju – Protokols (Nr. 7) par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā – 9. pants – Eiropas Parlamenta deputātu imunitātes – Imunitāte ceļojot – Imunitāte sesiju laikā – Dažādo imunitāšu piemērojamība *ratione personae*, *ratione temporis* un *ratione materiae* – Eiropas Parlamenta veikta imunitātes atcelšana – Valsts tiesas lūgums atcelt imunitāti – Akts par Eiropas Parlamenta pārstāvju ievēlēšanu vispārējās tiešās vēlēšanās – 5. pants – Mandāts – 8. pants – Vēlēšanu process – 12. pants – Eiropas Parlamenta deputātu pilnvaru pārbaude pēc vēlēšanas rezultātu oficiālas izziņošanas – Eiropas Savienības*

⁴⁵ 2021. gada 18. maija spriedums (virspalāta) *Asociația "Forumul Judecătorilor Din România"* u.c. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, [EU:C:2021:393](#)), kurā Tiesa tostarp nosprieda, ka attiecīgie tiesību akti ir pretrunā Savienības tiesībām, ja šādas specializētas nodaļas izveide nav pamatota ar objektīvām un pārbaudāmām prasībām, kas saistītas ar tiesvedības pareizu norisi, un neietver īpašas garantijas, kuras ir identificējuši Tiesa (skat. minētā sprieduma rezolutīvās daļas 5. punktu).

Pamattiesību harta – 39. panta 2. punkts – Eiropas Parlamenta deputātu ievēlēšana vispārējās tiesās vēlēšanās brīvā un aizklātā balsojumā – Tiesības tikt ievēlētam

Šajā lietā politiķis, kas 2019. gada 26. maija vēlēšanās tika ievēlēts Eiropas Parlamentā, cēla prasību par *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa, Spānija) rīkojumu, ar ko viņam atteikta ārkārtas atļauja pamest ieslodzījuma vietu. Proti, pirms šīm vēlēšanām ieinteresētā persona bija apcietinājumā saistībā ar kriminālprocesu, kas pret viņu bija ierosināts sakarā ar dalību pašnoteikšanās referendumā rīkošanā, kurš notika Katalonijas autonomajā kopienā 2017. gada 1. oktobrī. Minēto atļauju viņš bija lūdzis tālab, lai varētu nokārtot saskaņā ar Spānijas tiesībām pēc vēlēšanu rezultātu izziņošanas kārtojamu formalitāti, proti, dot zvērestu vai solījumu ievērot Spānijas Konstitūciju Centrālajai vēlēšanu komisijai un pēc tam ierasties Eiropas Parlamentā, lai piedalītos tā jaunā lēģislatūras perioda sasaukuma konstitūtīvajā sanāksmē.

Tribunal Supremo (Augstākā tiesa) uzdeva Tiesai vairākus jautājumus par Protokola (Nr. 7) par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā (OV 2012, C 326, 266. lpp.) 9. panta interpretāciju, kuri radās nevis saistībā ar tās sprieduma gatavošanu pēc būtības kriminālprocesā, kas ierosināts pret attiecīgo personu, bet gan saistībā ar šīs personas blakussūdzību atcelt minēto rīkojumu. Pēc vēlēšanās Tiesā iesniedzējtiesa 2019. gada 14. oktobrī piesprieda tiesājamajam brīvības atņemšanu uz trīspadsmit gadiem, kā arī uz tādu pašu laiku atņēma pilsoniskās tiesības ieņemt publiskus amatus vai pildīt to pienākumus.

Šādos apstākļos iesniedzējtiesa lūdza piemērot paātrināto tiesvedību. Sava lūguma pamatojumam šī tiesa būtībā apgalvoja, ka tās jautājumi ir par Eiropas Parlamenta deputāta statusu, kā arī par šīs iestādes sastāvu, ka Tiesas atbildes uz šiem prejudiciālajiem jautājumiem netieši varētu izraisīt to, ka tiek apturēta brīvības atņemšana attiecīgajai personai, un ka šī brīvības atņemšana atbilst LESD 267. panta ceturtajā daļā paredzētajam.

Tiesas priekšsēdētājs apmierināja pieteikumu piemērot paātrināto tiesvedību. Šajā ziņā viņš norādīja, ka, pirmkārt, brīdī, kad tika iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, attiecīgā persona bija pirmstiesas apcietinājumā un tādējādi ir uzskatāms, ka *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) uzdotie prejudiciālie jautājumi ir radušies lietā, kas attiecas uz apcietinājumā esošu personu LESD 267. panta ceturtās daļas izpratnē, un, otrkārt, ar šiem jautājumiem ir lūgts interpretēt Savienības tiesību normu, kura jau pēc būtības var ietekmēt attiecīgās personas palikšanu apcietinājumā, ja šī norma viņam būtu piemērojama.

1.4. Ietekme uz ģimeni

Spriedums, 2021. gada 14. decembris (virspalāta), Stoliczna obshtina, rayon "Pancharevo" (C-490/20, [EU:C:2021:1008](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Savienības pilsonība – LESD 20. un 21. pants – Tiesības uz brīvu pārvietošanos un uzturēšanos dalībvalstu teritorijā – Bērns, kas dzimis viņa vecāku uzņēmējā dalībvalstī – Šīs dalībvalsts izdota dzimšanas apliecība, kurā šim bērnam ir norādītas divas mātes – Vienas no šīm divām mātēm izcelsmes dalībvalsts atteikums izsniegt minētā bērna dzimšanas apliecību, ja nav informācijas par viņa bioloģiskās mātes identitāti – Tāda dokumenta turējums, kas ir priekšnosacījums personas apliecības vai pases izsniegšanai – Šīs izcelsmes dalībvalsts tiesiskais regulējums, kurā nav atzīti viena dzimuma vecāki

Strīds pamatlietā bija starp Bulgārijas pilsoni un Stoliczna obshtina, rayon "Pancharevo" (Sofijas pašvaldība, Panharjevas rajons, Bulgārija; turpmāk tekstā – "Sofijas pašvaldība") par pēdējās minētās atteikumu izsniegt dzimšanas apliecību šīs Bulgārijas pilsoņes un viņas laulātās, Apvienotās Karalistes valstspiederīgās, meitai. Šī 2019. gadā dzimuša bērna dzimšanas apliecībā, kuru izdevušas Spānijas iestādes, abas mātes ir norādītas kā bērna vecāki. Viņas dzīvo kopā ar savu meitu Spānijā.

Minētā persona iesniedza pieteikumu Sofijas pašvaldībā kopā ar Spānijas civilstāvokļa aktu reģistra izraksta legalizētu un apstiprinātu tulkojumu bulgāru valodā. Sofijas pašvaldība pieprasīja pierādījumus attiecīgā bērna izcelsmei, it īpaši saistībā ar viņa bioloģiskās mātes identitāti, jo Bulgārijas dzimšanas veidlapā ir tikai viena aile "mātei" un otra – "tēvam". Tā kā attiecīgā persona nesniedza šo informāciju, Sofijas pašvaldība atteicās izsniegt prasīto dzimšanas apliecību, atsaucoties uz to, ka divu sieviešu dzimuma vecāku norādīšana dzimšanas apliecībā esot pretrunā Bulgārijas sabiedriskajai kārtībai, kurā nav atļautas laulības starp divām viena dzimuma personām.

Izskatot prasību par šo noraidošo lēmumu, Administrativen sad Sofia-grad (Sofijas pilsētas Administratīvā tiesa, Bulgārija) tostarp uzdeva jautājumu par to, vai Bulgārijas iestāžu atteikums reģistrēt citā dalībvalstī dzimuša bērna, kura dzimšanas apliecībā norādītas divas mātes, piedzimšanu pārkāpj bērna tiesības saskaņā ar LES 4. panta 2. punktu, LESD 20. un 21. pantu, kā arī Hartas 7., 9., 24. un 45. pantu.

Minētā tiesa arī lūdza piemērot paātrināto tiesvedību, norādot, ka Bulgārijas iestāžu atteikums izsniegt attiecīgajam bērnam, kas esot Bulgārijas pilsoņe, dzimšanas apliecību radot šim bērnam nopietnas grūtības iegūt Bulgārijas personu apliecinošu dokumentu un tādējādi īstenot viņai LESD 21. pantā garantētās tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā.

Tiesas priekšsēdētājs nolēma apmierināt lūgumu piemērot paātrināto tiesvedību, pamatojot savu lēmumu ar to, ka attiecīgais bērns ir mazgadīgs un viņai šobrīd nav pases, lai gan viņa dzīvo dalībvalstī, kuras valstspiederības viņai nav. Tiesas priekšsēdētājs arī norādīja, ka, tā kā uzdoto jautājumu mērķis ir noskaidrot, vai

Bulgārijas iestādēm šim bērnam jāizsniedz dzimšanas apliecība, un no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka saskaņā ar valsts tiesībām šāda apliecība ir nepieciešama, lai saņemtu Bulgārijas pasi, īsā termiņā sniegta Tiesas atbilde varētu veicināt to, ka minētais bērns iespējami drīz iegūtu pasi.

1.5. Pamattiesību aizskārums risks

Rīkojums, 2010. gada 15. jūlijs, Purruker (C-296/10, [EU:C:2010:446](#))

Paātrinātā tiesvedība

Strīds pamatlietā bija starp Vācijas pilsoni un Spānijas pilsoni par aizgādības tiesībām pār viņu dvīņiem. Nepilnu gadu pēc bērnu piedzimšanas vecāki izšķīrās un noslēdza notariālu vienošanos, kurā apstiprināta mātes vēlme atgriezties kopā ar bērniem savā izcelsmes valstī. Tomēr māte beigu beigās uz Vāciju aizveda tikai vienu no bērniem, savukārt otrs bērns medicīnisku apsvērumu dēļ uz laiku palika Spānijā pie tēva. Ģimenes situācija kopš tā laika nav mainījusies.

Vecāki attiecīgi ierosināja vairākas tiesvedības. Tēvs Spānijā pieprasīja noteikt pagaidu noregulējuma pasākumus, kas tika veikti, lai gan nav izslēgts, ka šo tiesvedību varētu uzskatīt par tiesvedību saistībā ar bērnu aizgādības tiesību piešķiršanu, kurā lieta tiek izskatīta pēc būtības. Pēc tam viņš lūdza Vācijā izpildīt Spānijas lēmumu, ar kuru tika piešķirti minētie pasākumi, un šī procedūra bija sprieduma *Purruker*⁴⁶ pamatā. Vienlaikus māte cēla Vācijā prasību izskatīt pēc būtības jautājumu par abu bērnu aizgādības tiesībām, un šī lieta tika nodota izskatīšanai *Amtsgericht Stuttgart* (Štutgartes apgabaltiesa, Vācija).

Pēdējā minētā tiesa uzdeva Tiesai jautājumu par to, vai atbilstoši Regulas Nr. 2201/2003 19. panta 2. punktam, kas reglamentē *lis pendens* gadījumus vecāku atbildības jautājumos, tiesa, kurā iesniegts pieteikums par pagaidu pasākumu noteikšanu (šajā gadījumā – Spānijas tiesa), ir uzskatāma par “tiesu, kurā pirmajā celta prasība” salīdzinājumā ar citas dalībvalsts tiesu, kurā celta prasība pēc būtības ar tādu pašu priekšmetu (šajā gadījumā *Amtsgericht Stuttgart* (Štutgartes pirmās instances tiesa)).

Amtsgericht Stuttgart (Štutgartes pirmās instances tiesa) arī lūdza piemērot paātrināto tiesvedību, norādot, ka strīdīgais jautājums par divu tiesu, kas atrodas dažādās dalībvalstīs un izskata to pašu lietu, jurisdikciju līdz šim, neraugoties uz tiesvedības ilgumu, nav veicinājis faktiskā jautājuma izskatīšanu pēc būtības. Tās ieskatā, šie apstākļi ietekmē pušu rīcību, kaitējot bērnu ģimenes saitēm. Proti, bērniem jau trīs gadus nav nekādu personisku kontaktu savā starpā, kā arī ar otru vecāku. Turklāt *Amtsgericht Stuttgart* (Štutgartes pirmās instances tiesa) norādīja, ka bērna aprūpe, ko nodrošina Vācijas valstspiederīgā, tostarp medicīniskā aprūpe un bērna reģistrēšana izglītības

⁴⁶ Spriedums, 2010. gada 15. jūlijs, *Purruker* (C-256/09, [EU:C:2010:437](#)).

iestādē, ir atkarīga no bērna juridiskā statusa. Tomēr šo aprūpi pašlaik ietekmē šaubas par Spānijas tiesas pieņemtā pagaidu pasākuma aizgādības tiesību jomā spēkā esamību un atzīšanu Vācijā. Ņemot vērā šos apstākļus un jau pagājušo laiku dažādu tiesvedību dēļ, Tiesas priekšsēdētājs nosprieda, ka ir lietderīgi iespējami īsā laikā sniegt iesniedzējtiesai atbildes uz uzdotajiem jautājumiem, kas tādējādi pamato paātrinātās tiesvedības piemērošanu.

Rīkojums, 2011. gada 9. septembris, Dereci u.c. (C-256/11, [EU:C:2011:571](#)) ⁴⁷

Paātrinātā tiesvedība

Šajā lietā pieci trešo valstu valstspiederīgie vēlējās dzīvot Austrijā kopā ar saviem ģimenes locekļiem (laulāto, bērniem vai vecākiem), kuri bija Savienības pilsoņi, kas dzīvoja šajā valstī un kuriem bija tās pilsonība. Tomēr šie Savienības pilsoņi nekad netika izmantojuši savas brīvas pārvietošanās tiesības. Turklāt atšķirībā no dažiem attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem viņi nebija ekonomiski atkarīgi no šiem ģimenes locekļiem. Piecu trešo valstu valstspiederīgo iesniegtie uzturēšanās atļauju pieteikumi tika noraidīti, un četriem no viņiem tika izdots izraidīšanas rīkojums un piemēroti izraidīšanas pasākumi.

Verwaltungsgerichtshof (Augstākā administratīvā tiesa, Austrija), izskatot šo lietu, vēlējās noskaidrot, vai Tiesas sniegtās norādes spriedumā *Ruiz Zambrano* ⁴⁸ ir piemērojamas vienam vai vairākiem prasītājiem pamatlietā.

Verwaltungsgerichtshof (Augstākā administratīvā tiesa) lūdza tās lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu izskatīt paātrinātā tiesvedībā. Šī lūguma pamatojumam tā atsaucās uz lēmumiem par izraidīšanu no teritorijas, kas pieņemti attiecībā uz lielāko daļu prasītāju pamatlietā, kuru izpildes gadījumā tie personīgi skartu gan pašus prasītājus, gan viņu ģimenes locekļus. Šajā ziņā tā precizēja, ka vismaz vienam no prasītājiem tika atteikta pārsūdzības, ko viņš bija iesniedzis par savu izraidīšanas rīkojumu, apturošā iedarbība, tādējādi attiecīgās personas izraidīšanas rīkojuma izpilde varēja notikt jebkurā brīdī. Vispārīgi tā norādīja, ka nenovēršamas izraidīšanas draudi liedz prasītājiem iespēju dzīvot normālu ģimenes dzīvi, jo viņi atrodas neskaidrā situācijā. Turklāt *Verwaltungsgerichtshof* (Augstākā administratīvā tiesa) norādīja, ka tāpat kā Austrijas administratīvās iestādes tā pašlaik izskata ievērojamu skaitu līdzīgu lietu un, ņemot vērā spriedumu *Ruiz Zambrano* ⁴⁹, ir sagaidāms, ka šāda veida lietu skaits nākotnē pieaugs.

Tiesas priekšsēdētājs nolēma apmierināt pieteikumu piemērot paātrināto tiesvedību. Šajā ziņā viņš vispirms atgādināja, ka tiesības uz ģimenes dzīves neaizskaramību ir daļa no pamattiesībām, kas tiek aizsargātas Savienības tiesību sistēmā, un tās ir atkārtoti

⁴⁷ Skat. arī spriedumu, 2011. gada 15. novembris (virspalāta), *Dereci u.c.* (C-256/11, [EU:C:2011:734](#)).

⁴⁸ Spriedums, 2011. gada 8. marts (virspalāta), *Ruiz Zambrano* (C-34/09, [EU:C:2011:124](#)).

⁴⁹ Spriedums, 2011. gada 8. marts (virspalāta), *Ruiz Zambrano* (C-34/09, [EU:C:2011:124](#), 12., 13. un 15. punkts).

apstiprinātas Hartas 7. pantā. Turpinājumā viņš uzsvēra, ka Tiesas atbilde uz uzdotajiem jautājumiem var novērst nenoteiktību saistībā ar prasītāju pamatlietā situāciju un ka tādēļ ļoti īsā laikā sniegta atbilde palīdzētu ātrāk novērst šo nenoteiktību, kas liedz viņiem dzīvot normālu ģimenes dzīvi.

Rīkojums, 2014. gada 6. maijs, G. (C-181/14, [EU:C:2014:740](#))

Paātrinātā tiesvedība

Šajā lietā, kas jau ir aplūkota šajā pārskatā ⁵⁰, Tiesa noraidīja iesniedzējtiesas pieteikumu piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību. Tomēr Tiesas priekšsēdētājs nolēma pēc savas ierosmes izskatīt šo lietu paātrinātā tiesvedībā. Proti, viņš uzskatīja, ka šāda izskatīšana ir nepieciešama, ja personas paturēšana apcietinājumā ir atkarīga tikai no tā, kāda atbilde tiks sniegta uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu. Šajā ziņā viņš tostarp atgādināja, ka LESD 267. panta ceturtajā daļā ir paredzēts, ka gadījumā, ja lieta, ko izskata valsts tiesa, attiecas uz apcietinājumā esošu personu, Tiesa to izlemj ar minimālu kavēšanos.

Rīkojums, 2014. gada 5. jūnijs, Sánchez Morcillo un Abril García (C-169/14, [EU:C:2014:1388](#))

Paātrinātā tiesvedība

Šajā lietā fiziskas personas saņēma no bankas aizdevumu, par kuru tika sniegts hipotekārais nodrošinājums, uzliekot hipotēku viņu mājoklim. Tā kā tās nepildīja savas saistības veikt ikmēneša maksājumus, lai atmaksātu šo aizdevumu, tika ierosināta piedziņas vēršanas uz hipotēkas objektu procedūra, lai piespiedu kārtā pārdotu attiecīgos nekustamos īpašumus. Attiecīgās personas cēla iebildumus pret šo atsavināšanas procedūru un pēc to noraidīšanas iesniedza apelācijas sūdzību *Audiencia Provincial de Castellón* (Kasteljonas provinces tiesa, Spānija).

Šī tiesa norādīja, ka, lai gan Spānijas civilprocesā ⁵¹ tiek pieļauta apelācijas sūdzības iesniegšana par nolēmumu, ar ko, apmierinot parādnieka iesniegtu iebildumu, tiek izbeigta procedūra piedziņas vēršanai uz hipotēku, tajā nav paredzēta iespēja parādniekam, kura iebildums ir ticis noraidīts, iesniegt apelācijas sūdzību par pirmās instances nolēmumu, ar ko tiek uzdota izpildes procedūras turpināšana. Tomēr iesniedzējtiesai radās šaubas par šī valsts tiesiskā regulējuma saderību ar

⁵⁰ Skat. šā tematiskā pārskata I daļas "Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība" 1. sadaļu "Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības piemērošanas joma".

⁵¹ 2013. gada 14. maija *Ley 1/2013, de medidas para reformar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de de deuda y alquiler social* (Likums 1/2013 par ķīlas devēju aizsardzības stiprināšanas pasākumiem, parādu restrukturizāciju un sociālo īri; 2013. gada 15. maija BOE Nr. 116, 36373. lpp.), ar kuru groza 2000. gada 7. janvāra *Ley de enjuiciamiento civil* (Civilprocesa kodekss; 2000. gada 8. janvāra BOE Nr. 7, 575. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar 2013. gada 28. jūnija *decreto-ley 7/2013 de medidas urgentes de naturaleza tributaria, presupuestarias y de fomento de la investigación, el desarrollo y la innovación* (Dekrētlukums 7/2013 par steidzamiem nodokļu un budžeta pasākumiem ar mērķi veicināt pētniecību, izstrādi un inovāciju) (2013. gada 29. jūnija BOE Nr. 155, 48767. lpp.).

Direktīvā 93/13⁵² noteikto patērētāju tiesību aizsardzības mērķi, kā arī ar Hartas 47. pantā nostiprinātajām tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību. Šajā ziņā tā uzsvēra, ka pārsūdzības tiesību piešķiršanai parādniekiem varētu būt vēl lielāka nozīme, jo atsevišķi attiecīgā aizdevuma līguma noteikumi var tikt atzīti par negodīgiem Direktīvas 93/13 izpratnē.

Šajos apstākļos *Audiencia Provincial de Castellón* (Kasteljonas provinces tiesa) lūdza piemērot paātrināto tiesvedību, uzsverot, ka Tiesas atbilde varētu būtiski ietekmēt tiesvedības Spānijā. Proti, ekonomiskās krīzes dēļ īpaši lielam fizisko personu mājokļu skaitam tiek piemēroti hipotekārās piedziņas pasākumi. Turklāt, tā kā iesniegtajai iebildei nav apturošas iedarbības, prasītāju pamatlietā mājokļi varētu tikt pārdoti izsolē, pat pirms Tiesa būs pieņēmusi nolēmumu.

Tiesas priekšsēdētājs norādīja, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru to personu vai juridisko situāciju lielais skaits, ko potenciāli skar nolēmums, kurš iesniedzējtiesai jāpieņem pēc prejudiciālo jautājumu uzdošanas Tiesai, pats par sevi nav uzskatāms par izņēmuma apstākli, ar ko var būt pamatota paātrinātās tiesvedības piemērošana. Tomēr šajā lietā papildus lielajam skarto parādnieku skaitam īpašnieka risks zaudēt savu galveno mājokli rada īpaši nedrošu situāciju viņam un viņa ģimenei. Šo apstākli vēl būtiskāku padara tas, ka, ja izrādītos, ka piespiedu izpildes procesa pamatā ir aizdevuma līgums, kas satur negodīgus noteikumus, kuru spēkā neesamību konstatējusi valsts tiesa, atbilstošā piespiedu izpildes procesa atzīšana par spēkā neesošu nodrošinātu cietušajam parādniekam vienīgi kompensējošu aizsardzību, kas neļautu atjaunot iepriekš pastāvējušo situāciju, kurā viņš bija sava mājokļa īpašnieks. Ņemot vērā šos apstākļus un to, ka Tiesas īsā termiņā sniegta atbilde var būtiski ierobežot attiecīgajām personām radīto risku zaudēt galveno mājokli, Tiesas priekšsēdētājs apmierināja pieteikumu piemērot paātrināto tiesvedību.

Rīkojums, 2016. gada 1. februāris, *Davis u.c.* (C-698/15, [EU:C:2016:70](#))⁵³

Paātrinātā tiesvedība

Šajā lietā fiziskas personas apstrīdēja tāda Apvienotās Karalistes tiesiskā regulējuma⁵⁴ tiesiskumu, kas piešķir *Secretary of State for the Home Department* (iekšlietu ministrs, Apvienotā Karaliste) pilnvaras noteikt publisko telekomunikāciju operatoriem pienākumu saglabāt visus ar komunikāciju saistītos datus ne ilgāk kā divpadsmit mēnešus, izņemot komunikācijas satura saglabāšanu. Šīs personas uzskatīja, ka minētais valsts regulējums nav saderīgs ar Hartas 7. un 8. pantu un neatbilst prasībām, kas noteiktas spriedumā *Digital Rights Ireland u.c.*⁵⁵, kurā Tiesa atzina Direktīvu 2006/24⁵⁶

⁵² Direktīva 93/13/EEK.

⁵³ Skat. arī spriedumu, 2016. gada 21. decembris (virspalāta), *Tele2 Sverige un Watson u.c.* (C-203/15 un C-698/15, [EU:C:2016:970](#)).

⁵⁴ *Data Retention and Investigatory Powers Act 2014* (2014. gada Likums par datu saglabāšanu un izmeklēšanas pilnvarām).

⁵⁵ Spriedums, 2014. gada 8. aprīlis (virspalāta), *Digital Rights Ireland* (C-293/12 un C-594/12, [EU:C:2014:238](#)).

⁵⁶ Direktīva 2006/24/EK.

par spēkā neesošu. Tā kā to prasības tika apmierinātas pirmajā instancē, iekšlietu ministrs iesniedza apelācijas sūdzību *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* (Apelācijas tiesa (Anglija un Velsa) (Civillietu nodaļa), Apvienotā Karaliste). Tad minētā tiesa uzdeva Tiesai vairākus jautājumus par sprieduma *Digital Rights Ireland* u.c.⁵⁷ piemērojamību.

Šādos apstākļos iesniedzējtiesa lūdza piemērot paātrināto tiesvedību. Tās piemērošanas pamatojumam tā, pirmkārt, norādīja, ka būtu vēlams šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izskatīšanu apvienot ar lietu *Tele2 Sverige* (C-203/15), kuru tobrīd izskatīja Tiesa, vai arī izskatīt to paralēli. Otrkārt, tā norādīja, ka attiecīgais Apvienotās Karalistes tiesiskais regulējums zaudē spēku 2016. gada 31. decembrī un ka pastāv nenoteiktība par sprieduma *Digital Rights Ireland* u.c.⁵⁸ piemērojamību attiecībā uz jebkuru tiesisko regulējumu, kuru varētu pieņemt dalībvalstis saistībā ar elektronisko sakaru datu saglabāšanu.

Konstatējusi, ka attiecīgais tiesiskais regulējums var nozīmēt nopietnu iejaukšanos Hartas 7. un 8. pantā nostiprinātajās pamattiesībās, Tiesas priekšsēdētājs uzskatīja, ka īsā termiņā sniegta atbilde faktiski varētu palīdzēt kļūdīt iesniedzējtiesas šaubas par šādu iespējamo iejaukšanos un tās iespējamo pamatojumu. Turklāt Tiesas priekšsēdētājs norādīja, ka minētā tiesiskā regulējuma spēkā esamības termiņš, ņemot vērā sadarbības garu, kas raksturo attiecības starp dalībvalstu tiesām un Tiesu, arī pamato steidzamas atbildes sniegšanu. Šo iemeslu dēļ Tiesas priekšsēdētājs nolēma izskatīt lietu paātrinātā tiesvedībā.

1.6. Materiālais trūcīgums

Spriedums, 2021. gada 15. jūlijs (virspalāta), The Department for Communities in Northern Ireland (C-709/20, [EU:C:2021:602](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Savienības pilsonība – Dalībvalsts pilsonis, kurš neveic saimniecisku darbību un uzturas citas dalībvalsts teritorijā, pamatojoties uz valsts tiesībām – LESD 18. panta pirmā daļa – Nediskriminācija pilsonības dēļ – Direktīva 2004/38/EK – 7. pants – Nosacījumi, lai iegūtu tiesības uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus – 24. pants – Sociālās palīdzības pabalsti – Jēdziens – Vienlīdzīga attieksme – Līgums par Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izstāšanos – Pārejas periods – Valsts tiesību norma, ar ko no sociālās palīdzības pabalsta saņemšanas tiek izslēgti Savienības pilsoņi, kuriem ir uzturēšanās tiesības uz noteiktu laiku saskaņā ar valsts tiesībām – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 1., 7. un 24. pants

Šajā lietā attiecīgā persona, kurai ir dubulta Horvātijas un Nīderlandes pilsonība, kopš 2018. gada dzīvoja Apvienotajā Karalistē, neveicot tajā saimniecisko darbību, kopā ar

⁵⁷ Spriedums, 2014. gada 8. aprīlis (virspalāta), *Digital Rights Ireland* (C-293/12 un C-594/12, [EU:C:2014:238](#)).

⁵⁸ Spriedums, 2014. gada 8. aprīlis (virspalāta), *Digital Rights Ireland* (C-293/12 un C-594/12, [EU:C:2014:238](#)).

savu partneri, Nīderlandes pilsoni, un viņu diviem bērniem līdz brīdim, kad viņa pārcēlās uz uzņemšanas centru vardarbībā cietušām sievietēm. Šīs personas rīcībā nebija nekādu līdzekļu.

2020. gada 4. jūnijā *Home Office* (Iekšlietu ministrija, Apvienotā Karaliste), pamatojoties uz jauno Lielbritānijas režīmu, kas ieviests saistībā ar Apvienotās Karalistes izstāšanos no Savienības un ir piemērojams šajā valstī pastāvīgi dzīvojošiem Savienības pilsoņiem, piešķīra viņai pagaidu uzturēšanās tiesības. 2020. gada 8. jūnijā viņa pieprasīja Ziemeļīrijā sociālo pabalstu, ko dēvē par vispārējo kredītu (*Universal Credit*), bet viņas pieteikums tika noraidīts, jo saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu no vispārējā kredīta iespējamo saņēmēju kategorijas ir izslēgti Savienības pilsoņi, kuriem uzturēšanās tiesības piešķirtas, pamatojoties uz jauno režīmu.

Pēc tam *Appeal Tribunal (Northern Ireland)* (Ziemeļīrijas apelācijas tiesa, Apvienotā Karaliste), kurā celta prasība par šo atteikumu, uzdeva jautājumu Tiesai par Lielbritānijas Noteikumu par vispārējo kredītu iespējamo nesaderību ar LESD 18. panta pirmajā daļā paredzēto diskriminācijas pilsonības dēļ aizliegumu.

Šajos apstākļos minētā tiesa lūdza piemērot paātrināto tiesvedību, ņemot vērā šīs lietas acīmredzamo steidzamību un attiecīgās personas sarežģīto finansiālo situāciju.

Tiesas priekšsēdētājs apmierināja pieteikumu piemērot paātrināto tiesvedību, ņemot vērā attiecīgās personas un viņas bērnu trūcīgumu un neiespējamību saskaņā ar valsts tiesībām saņemt sociālās palīdzības pabalstus.

1.7. Smaga kaitējuma videi risks

*Rīkojums, 2016. gada 13. aprīlis, Pesce u.c. (C-78/16 un C-79/16, [EU:C:2016:251](#))*⁵⁹

Paātrinātā tiesvedība

Lai novērstu *Xylella fastidiosa* baktērijas izplatīšanos, *Servizio Agricoltura della Regione Puglia* (Apūlijas reģiona Lauksaimniecības dienests, Itālija) vairākiem lauksaimniecības zemju īpašniekiem lika iznīcināt viņiem piederošā zemē par inficētiem ar šo baktēriju uzskatītus olīvkokus, kā arī visus saimniekaugus, kuri atrodas 100 metru rādiusā ap šiem olīvkokiem. Minētie īpašnieki cēla prasības atcelt šos lēmumus, pamatojoties uz to, ka Īstenošanas lēmums 2015/789⁶⁰, uz kuru tie ir balstīti, ir pretrunā samērīguma un piesardzības principiem un nav pienācīgi pamatots.

⁵⁹ Skat. arī spriedumu, 2016. gada 9. jūnijs, *Pesce u.c. (C-78/16 un C-79/16, [EU:C:2016:428](#))*.

⁶⁰ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2015/789 (2015. gada 18. maijs) par pasākumiem, kas veicami, lai novērstu *Xylella fastidiosa* (*Wells et al.*) ieviešanu un izplatīšanos Savienībā (OV 2015, L 125, 36. lpp.).

Šādos apstākļos, izskatot šīs prasības, *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacio Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija), nolēma uz laiku apturēt attiecīgo valsts pasākumu īstenošanu un uzdot Tiesai jautājumu par Īstenošanas lēmuma 2015/789 atbilstību Savienības tiesībām.

Turklāt šī tiesa lūdza tās lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu izskatīt paātrinātā tiesvedībā. Šī pieteikuma pamatojumam tā norādīja uz nopietno ietekmi, kuru varētu radīt lēmumu par augu aizvākšanu izpilde, kaitējot ne tikai prasītājiem pamatlietā, bet arī ainavas viengabalainībai, uzņēmējdarbībai, gruntsūdeņu kvalitātei, pārtikas ķēdei un sabiedrības veselībai. Tāpat šos lēmumus nevarot kvalificēt kā pagaidu lēmumus, jo tiem būs galīga un neatgriezeniska ietekme uz attiecīgo augu ekosistēmu.

Tiesas priekšsēdētājs apmierināja pieteikumu piemērot paātrināto tiesvedību. Šajā ziņā viņš konstatēja, pirmkārt, ka, pagarinot apturēšanu lēmumu par attiecīgo augu aizvākšanu izpildei, varētu tikt veicināta *Xylella* baktērijas izplatīšanās Savienībā un, otrkārt, šo lēmumu īstenošana varētu radīt neatgriezeniskas sekas ekosistēmai un nodarīt neatgriezenisku kaitējumu prasītājiem.

Rīkojums, 2017. gada 11. oktobris, Komisija/Polija (C-441/17, [EU:C:2017:794](#))

Paātrinātā tiesvedība

Komisija lūdza Tiesu konstatēt, ka Polijas Republika nav izpildījusi dažus no pienākumiem, kas tai noteikti Direktīvā 92/43⁶¹ (tā sauktā “Dzīvotņu direktīva”) un Direktīvā 2009/147⁶² (tā sauktā “Putnu aizsardzības direktīva”), meža apsaimniekošanas darbību dēļ, kas paredzētas Belovežas gāršā (“*Puszcza Białowieska*”), kas ir viens no vislabāk saglabātajiem dabiskajiem mežiem Eiropā un ir iekļauta Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas (UNESCO) Pasaules mantojuma sarakstā. Konkrētāk, atsaucoties uz kaitīgo kukaiņu (egļu astoņzobu mizgrauža) izplatīšanos, *Minister Środowiska* (vides ministrs, Polija) apstiprināja pielikumu mežniecības meža apsaimniekošanas plānam, atļaujot palielināt mežizstrādi šajā mežniecībā, kā arī veikt aktīvas meža apsaimniekošanas darbības zonās, kurās līdz tam jebkāda iejaukšanās bija aizliegta. Šajos apstākļos sākās daudzu koku aizvākšana.

Šajā lietā, pirmām kārtām, Tiesas priekšsēdētājs jau bija pieņēmis Komisijas pieteikumu noteikt tam prioritāru izskatīšanu. Otrām kārtām, piemērojot Tiesas Reglamenta 160. panta 7. punktu, priekšsēdētāja vietnieks uzdeva Polijas Republikai apturēt attiecīgo meža apsaimniekošanas darbību īstenošanu līdz rīkojuma pieņemšanai Komisijas ierosinātajā pagaidu noregulējuma procedūrā⁶³. Neraugoties uz to, Tiesas priekšsēdētājs arī pēc savas ierosmes nolēma piemērot paātrināto tiesvedību. Šajā ziņā

⁶¹ Direktīva 92/43/EEK.

⁶² Direktīva 2009/147/EK.

⁶³ Skat. šā tematiskā pārskata II daļas “Paātrinātā tiesvedība” 2. sadaļu “Saikne starp paātrināto tiesvedību saistībā ar prasību sakarā ar pienākumu neizpildi un pagaidu noregulējuma tiesvedībā noteiktajiem pagaidu pasākumiem”.

viņš konstatēja, ka strīds starp Komisiju un Polijas Republiku liecina par tūlītēju un potenciāli nopietnu risku esamību vides aizsardzībai. Pirmkārt, Polijas Republika uzskatīja, ka minēto meža apsaimniekošanas darbību apturēšanas pagarināšana varētu veicināt kaitīgo kukaiņu izplatīšanos, kas izraisītu *Białowieża* meža ekosistēmas dziļu izjaukšanu un tādējādi radītu kaitējumu videi, kas varētu tieši apdraudēt cilvēku dzīvību un veselību. Otrkārt, Komisija uzskatīja, ka šo darbību īstenošana varētu radīt neatgriezeniskas sekas dabiskajām dzīvotnēm un dzīvnieku sugām, uz kurām attiecas Dzīvotņu direktīva un Putnu direktīva, kuru aizsardzībai izveidota *Natura 2000* teritorija "Puszcza Białowieża". Šādos apstākļos Tiesas priekšsēdētājs norādīja, ka īsā termiņā sniegta atbilde par šo meža apsaimniekošanas darbību atbilstību Savienības tiesībām mazinās riskus, kas varētu rasties gan no to apturēšanas pagarināšanas, gan to īstenošanas.

1.8. Nesodāmības risks daudzās lietās

Spriedums, 2021. gada 21. decembris (virspalāta), Euro Box Promotion u.c. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, [EU:C:2021:1034](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Lēmums 2006/928/EK – Mehānisms, lai nodrošinātu sadarbību un pārliecinātos par Rumānijā sasniegto, novēršot noteiktus trūkumus tādās jomās kā tiesu sistēmas reforma un cīņa pret korupciju – Raksturs un tiesiskās sekas – Saistošs raksturs attiecībā uz Rumāniju – Tiesiskums – Tiesnešu neatkarība – LES 19. panta 1. punkta otrā daļa – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants – Cīņa pret korupciju – Savienības finanšu interešu aizsardzība – LESD 325. panta 1. punkts – FIA konvencija – Kriminālprocesi – Curtea Constituțională (Konstitucionālā tiesa, Rumānija) spriedumi par atsevišķu pierādījumu iegūšanas likumību un iztiesāšanas sastāva likumību liela mēroga korupcijas jomā – Valsts tiesu pienākums nodrošināt Curtea Constituțională (Konstitucionālā tiesa) nolēmumu pilnīgu iedarbību – Tiesnešu disciplinārbildība šo nolēmumu neievērošanas gadījumā – Tiesības nepiemērot Savienības tiesībām neatbilstošus Curtea Constituțională (Konstitucionālā tiesa) nolēmumus – Savienības tiesību pārkāpuma princips

Lietās C-357/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19 *Înalta Curte de Casașie și Justiție* (Augstā kasācijas tiesa, Rumānija; turpmāk tekstā – "AKT") notiesāja vairākas personas, tostarp bijušos parlamenta deputātus un ministrus, par krāpšanu PVN jomā, kā arī par korupciju un tirgošanos ar ietekmi, it īpaši saistībā ar Eiropas fondu pārvaldību. *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa, Rumānija) atcēla šos nolēmumus iztiesāšanas sastāvu nelikumīgas izveides dēļ, pamatojoties uz to, ka, pirmkārt, lietas, par kurām AKT bija lēmusi pirmajā instancē, bija jāizskata korupcijas jomā specializētam iztiesāšanas sastāvam un, otrkārt, ka lietās, par kurām AKT bija lēmusi apelācijas instancē, visi iztiesāšanas sastāva tiesneši bija jāieceļ izlozes kārtībā.

Lietā C-379/19 *Tribunalul Bihor* (Bihoras apgabaltiesa, Rumānija) tika uzsākta kriminālvajāšana pret vairākām personām, kuras apsūdzētas par korupciju un tirgošanos ar ietekmi. Izskatot pieteikumus par pierādījumu izslēgšanu, šai tiesai ir

jāpiemēro Konstitucionālās tiesas judikatūra, proti, šī tiesa paziņoja, ka ar Rumānijas izlūkošanas dienesta dalību veikta pierādījumu savākšana krimināllietā ir neatbilstoša Konstitūcijai, tāpēc attiecīgie pierādījumi kriminālprocesā bija jāizslēdz ar atpakaļejošu spēku.

Šīs pamatlietas ir saistītas ar Rumānijā veiktu tieslietu sistēmas reformu korupcijas apkarošanas jomā, par kuru Tiesa jau agrāk bija pasludinājusi spriedumu ⁶⁴. Iesniedzējtiesas vēlējās noskaidrot, vai, piemērojot judikatūru, kas izstrādāta dažādos *Curtea Constituțională a României* (Konstitucionālā tiesa) nolēmumos par kriminālprocesa noteikumiem krāpšanas un korupcijas jomā, var tikt pārkāptas Savienības tiesības, it īpaši tiesību normas, kuru mērķis ir aizsargāt Savienības finanšu intereses, tiesnešu neatkarības garantiju un tiesiskuma vērtību, kā arī Savienības tiesību pārkuma principu.

Iesniedzējtiesas lietās C-357/19, C-379/19, C-811/19 un C-840/19 lūdza piemērot paātrināto tiesvedību, apgalvojot, ka pamatlietās apsūdzēto personu situācijā ir nepieciešama īsā termiņā sniegta atbilde. Runājot konkrētāk par lietām C-357/19, C-811/19 un C-840/19, tās arī norādīja, ka pagājušais laiks varēja apdraudēt iespējamo soda izpildi.

Attiecībā uz lietām C-357/19 un C-379/19 Tiesa nolēma šo pieteikumu neapmierināt. Tomēr Tiesas priekšsēdētājs šīm lietām noteica prioritāru izskatīšanu, piemērojot Reglamenta 53. panta 3. punktu.

Savukārt attiecībā uz lietām C-811/19 un C-840/19 Tiesas priekšsēdētājs norādīja, ka šīs lietas, skatītas kopā ar lietām C-357/19 un C-379/19, liecina par to, ka Rumānijas tiesās pastāv neskaidrības par Savienības tiesību interpretāciju un piemērošanu daudzās lietās krimināltiesību jomā, kurās ir runa par noilguma termiņa izbeigšanos un līdz ar to par nesodāmības risku. Šajos apstākļos un ņemot vērā virzību lietās C-357/19, C-379/19 un C-547/19, kurās bija uzdoti līdzīgi jautājumi par Savienības tiesību interpretāciju, lietas C-811/19 un C-840/19 Tiesas priekšsēdētājs nolēma izskatīt paātrinātā tiesvedībā.

⁶⁴ Spriedums, 2021. gada 18. maijs, *Asociația Forumul Judecătorilor din România* u.c. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, [EU:C:2021:393](#)).

2. Saikne starp paātrināto tiesvedību saistībā ar prasību sakarā ar pienākumu neizpildi un pagaidu noregulējuma tiesvedībā noteiktajiem pagaidu pasākumiem

Rīkojums, 2017. gada 11. oktobris, Komisija/Polija (C-441/17, [EU:C:2017:794](#))

Paātrinātā tiesvedība

Kā norādīts iepriekš ⁶⁵, Komisija cēla pret Polijas Republiku prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi, lūdzot konstatēt, ka tā nav izpildījusi pienākumus, kas tai noteikti Dzīvotņu direktīvā un Putnu direktīvā. Šajā sakarā Komisija iesniedza pieteikumu par pagaidu noregulējumu saskaņā ar LESD 279. pantu un Tiesas Reglamenta 160. panta 2. punktu, lai līdz brīdim, kad Tiesa pasludinās spriedumu pēc būtības, tiktu noteikti pagaidu pasākumi.

Komisija saskaņā ar minētā Tiesas Reglamenta 160. panta 7. punktu lūdza arī noteikt pagaidu pasākumus (vēl pirms Polijas Republika bija iesniegusi savus apsvērumus), jo pastāvēja nopietna un neatgriezeniska kaitējuma risks *Natura 2000* teritorijas “Puszcza Białowieska” dzīvotnēm un viengabalainībai. Tiesas priekšsēdētāja vietnieks apmierināja šo lūgumu un uzdeva Polijas Republikai, ja vien netika apdraudēta sabiedrības drošība, apturēt attiecīgo meža apsaimniekošanas darbību veikšanu līdz brīdim, kad tiks izdots rīkojums par minētās pagaidu noregulējuma tiesvedības izbeigšanu (rīkojums, 2017. gada 27. jūlijs, Komisija/Polija, C-441/17 R, [EU:C:2017:622](#)).

Attiecībā uz saikni starp pieteikumu par pagaidu noregulējumu un paātrināto tiesvedību, kuru Tiesas priekšsēdētājs piemēro pēc savas ierosmes, viņš norādīja, ka, lai gan Tiesa turpina izskatīt pieteikumu par pagaidu noregulējumu, pagaidu noregulējuma un paātrinātās tiesvedības priekšmets un piemērošanas nosacījumi nav identiski. Tomēr šajā lietā, neskarot to, kas tiks nolemts rīkojumā par pagaidu noregulējuma tiesvedības izbeigšanu, paātrinātās tiesvedības piemērošanu pamato šīs lietas būtība (iepriekš minēto iemeslu dēļ skat. iepriekš 1.7. iedaļu “Smaga kaitējuma videi risks”).

Rīkojums, 2018. gada 15. novembris, Komisija/Polija (C-619/18, [EU:C:2018:910](#)).

Paātrinātā tiesvedība

Kā norādīts iepriekš ⁶⁶, Komisija cēla pret Polijas Republiku prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi, lūdzot konstatēt, ka, pieņemot neseno Likumu par *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija), tā nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir noteikti LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā un Hartas 47. pantā. Šajā ziņā Komisija iesniedza pieteikumu par

⁶⁵ Skat. šā tematiskā pārskata II daļas “Paātrinātā tiesvedība” 1.7. iedaļu “Smaga kaitējuma videi risks”.

⁶⁶ Skat. šā tematiskā pārskata II daļas “Paātrinātā tiesvedība” 1.2. iedaļu “Īpaši smaga juridiskā nenoteiktība, kas ir lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets”.

pagaidu noregulējumu saskaņā ar LESD 279. pantu un Tiesas Reglamenta 160. panta 2. punktu, lai līdz brīdim, kad Tiesa pasludinās spriedumu pēc būtības, tiktu noteikti pagaidu pasākumi.

Turklāt saskaņā ar Tiesas Reglamenta 160. panta 7. punktu Komisija Savienības tiesību piemērošanas kontekstā, ņemot vērā efektīvas tiesību aizsardzības principu, lūdza arī noteikt šos pagaidu pasākumus pirms Polijas Republikas apsvērumu iesniegšanas tūlītēja, nopietna un neatgriezeniska kaitējuma riska dēļ. Tiesas priekšsēdētāja vietniece apmierināja šo lūgumu. Tādējādi viņa ar rīkojumu pieprasīja Polijas Republikai nekavējoties un līdz brīdim, kad tiks izdots rīkojums par pagaidu noregulējuma tiesvedības izbeigšanu, pirmkārt, apturēt Likuma par *Sąd Najwyższy* (Augstāko tiesu) tiesību normu piemērošanu; otrkārt, noteikt jebkādus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesneši, uz kuriem attiecas minētais likums, savus amata pienākumus varētu pildīt ar tādu pašu statusu un nodarbinātības tiesībām un nosacījumiem, kādi tiem bijuši pirms šī likuma stāšanās spēkā; treškārt, atturēties no jebkādam darbībām, kas saistītas ar jaunu tiesnešu iecelšanu *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa), kā arī no jebkādiem citiem pasākumiem, kas saistīti ar jauna minētās tiesas pirmā priekšsēdētāja iecelšanu vai ar tās personas noteikšanu, kas ir pilnvarota vadīt minēto tiesu tās esošā pirmā priekšsēdētāja vietā; ceturtkārt, katru mēnesi paziņot Komisijai par visiem pasākumiem, kas veikti, lai pilnībā izpildītu šo rīkojumu (rīkojums, 2018. gada 19. oktobris, Komisija/Polija, C-619/18 R, [EU:C:2018:852](#)).

Attiecībā uz saikni starp pieteikumu par pagaidu noregulējumu un pieteikumu par paātrināto tiesvedību, kuru Tiesas priekšsēdētājs piemēro pēc savas ierosmes, Tiesas priekšsēdētājs konstatēja, ka, lai gan Tiesa turpināja izskatīt pieteikumu par pagaidu noregulējumu, Tiesas priekšsēdētāja vietniece noteica Komisijas prasītos pagaidu pasākumus, kas ir spēkā līdz brīdim, kad tiks izdots rīkojums par pagaidu noregulējuma tiesvedības izbeigšanu. Tādējādi Tiesas priekšsēdētājs norādīja, ka, ja Tiesa nākotnē izdodamajā rīkojumā nolemtu atstāt spēkā pagaidu pasākumus, kas tika noteikti, gaidot šī rīkojuma izdošanu, Polijas Republikas interesēs ir pabeigt pēc iespējas drīz šīs lietas izskatīšanu pēc būtības, lai tiktu atcelti minētie pasākumi, un panākt, lai par šajā lietā izvirzītajiem jautājumiem tiktu pieņemts galīgs nolēmums. Turklāt Tiesas priekšsēdētājs uzsvēra, ka katrā ziņā pieteikuma par pagaidu noregulējumu un pieteikuma par paātrināto tiesvedību priekšmets un īstenošanas nosacījumi nav identiski. Šajā lietā, neskarot to, kas tiks nolemts rīkojumā par pagaidu noregulējuma tiesvedības izbeigšanu, paātrinātās tiesvedības piemērošanu pamato šīs lietas būtība (iepriekš minēto iemeslu dēļ skat. iepriekš 1.2. iedaļu "Īpaši smaga juridiskā nenoteiktība, kas ir lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets").

EIROPAS SAVIENĪBAS
TIESA

Pētniecības un dokumentācijas direkcija

2024. gada septembris